EKİM

Bütün Ülkelerin Proleterleri, Birleşin!

TÜRKİYE KOMÜNİST İŞÇİ PARTİSİ Merkez Yayın Organı

Sayı: 291, Kasım 2013

Haziran Direnişi-1

H. Fırat

(Haziran Direnişi üzerine Eylül ayında verilmiş bir konferansın kayıtlarıdır...)

Yeni tarihsel dönem

Partimizin girmiş bulunduğumuz yeni tarihsel döneme bir bakışı var. Dünya tarihi yönünden yeni bir bunalımlar ve savaşlar dönemine girildiğini, geride kalan tarihsel sürecin de gösterdiği gibi, bunun kaçınılmaz bir biçimde beraberinde devrimleri de getireceğini; nitekim halen dünya ölçüsünde, henüz devrimler düzeyine varmamış olsa bile, yarının devrimlerine götürebilecek büyük toplumsal hareketlilikler yaşandığını, dolayısıyla tarihsel ölçülerle burada bir bütünlük bulunduğunu söylüyor parti. Bu tahlilin sağladığı bilinç açıklığı iledir ki, Haziran Direnişi'ne ilişkin değerlendirmelerimiz olayların genel çerçevesi kapsamında yeni tarihsel döneme özel bir tarzda işaret etmektedir. Bu doğru bir yöntemsel yaklaşımdır. Bu türden ve bu çapta gelişmelerin gerçek anlamı ve önemi ancak bu genel çerçeve içinde doğru bir biçimde anlamlandırılabilir ve tam olarak anlaşılabilir. Nitekim biz bu yöntemsel tutumu dünyanın çeşitli bölgelerindeki sınıf ve kitle hareketlerine, bu arada yakın dönemde Tunus ve Mısır'da yaşanan büyük halk hareketlerine de uygulayageldik. Olup bitenleri dünya genelindeki son otuz yıllık birikimlerle ve bunun ürünü olarak gitgide daha çok belirginleşen yeni tarihi dönemle ilişkilendirdik.

Kuşkusuz bu, hiçbir biçimde birbirinden çok farklı koşullara sahip toplumları aynı genel çerçevede ele almakla yetinmek demek değildir. Tabii ki her ülkede patlak veren olayların son derece özgün koşulları ve buradan kaynaklanan tümüyle kendine özgü yönleri var. Şu veya bu ülkenin ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel, dini ya da etnik-ulusal koşulları olayların oluşum ve gelişim seyrinde temel önemde bir rol oynar. Yeni tarihsel dönemi belirleyen temel dinamikler de, her bir toplumda, o toplumun kendine özgü koşullarının oluşturduğu prizmadan kırılarak yansır, böylece kendine özgü biçimi bulur. Bu gerçeği biliyor ve hesaba katıyoruz. Ama yine de bu bize, günümüz dünyasının bir bütün olduğu, olayların dünyanın bu genel tarihsel sahnesi içerisinde gerçekleştiği, burada ortak bir zemin ve buna bağlı olarak da büyük bir etkileşim dinamiği bulunduğu gerçeğini unutturmamalıdır. Gezi Direnişi'nin anında tüm dünyada özel bir ilgiye konu olması, özellikle Mısır ve Tunus'un ilerici kesimleri tarafından özel bir heyecanla karşılanması, aynı günlerde Brezilya'da patlak veren büyük kitle hareketinin kendini daha baştan Haziran Direnişi ile özdeşleştirmesi, tüm bunlar bunun bir

ifadesidir.

Türkiye, bunalımlar, savaşlar, içsavaşlar ve toplumsal hareketliliklerle çalkalanan bir coğrafya ile çevrilidir ve kendisi de çok yönlü bunalımlar içinde bir ülkedir. Ekonomide biriken sorunlar giderek ağırlaşıyor ve her an patlak verebilecek yeni bir bunalımı hazırlıyor. Uzun yıllardır sürdürülen sosyal yıkım saldırılarının mayaladığı sosyal bunalım katmerleşiyor, sosyal gerginlikler büyüyor. Rejim bunalımında yeni bir denge oluşmuş gibi görünse de gerçekte herşey hala belirsizliğini koruyor. Olup bitenleri cumhuriyetin kuruluş ilke ve değerleriyle bir hesaplaşma sayan önemlice bir toplum kesimi var ve bunların güçlenen muhalefeti zaman zaman sokağa taşıyor. Türkiye'nin en yakıcı sorunlarından olan Kürt sorunu bölgeselleştiği ölçüde rejimi giderek daha çok zorluyor, düzenin kendi bünyesindeki parçalanma ise sorunu daha karmaşık hale getiriyor. Dinsel gericilik devlet ve toplum yaşamına daha etkin bir biçimde yerleştiği ölçüde milyonlarca Alevi yurttaşın kaygıları ve huzursuzluğu artıyor, Alevi sorunu daha da bir yakıcı hale geliyor. Aynı şekilde, dinsel gericiliğin kendi değer ve tercihlerini tüm topluma dayatmaya yeltenmesi, kamusal alanda dinsel ideoloji ve uygulamalara sürekli yeni alanlar açılması, yaşam tarzına sinsi ama sistemli müdahaleler, yeni türden bir siyasal-kültürel bunalımı mayalıyor ve bunun ürünü bir muhalefeti hazırlıyor. Aynı gelişmeler kadın sorununu daha da ağırlaştırıyor, ona yeni biçimler ve boyutlar kazandırıyor.

Tüm bunların etki ve sonuçları, beslediği muazzam tepki birikimi, Haziran Direnişi aynasından tüm açıklığı ile yansıyor. Denebilir ki Haziran Direnişi tüm bu farklı türden tepki ve hoşnutsuzluklar birikiminin birleşik bir patlaması olmuştur.

Öte yandan içteki bu çok yönlü bunalımlar tablosunu, dışarda emperyalizmin hizmetinde bir savaş ve saldırganlık çizgisi tamamlıyor. Türk devleti Afganistan'da NATO gücü olarak savaşıyordu, Irak'a yönelik emperyalist savaşta cephe gerisi olarak hizmet verdi, Libya'ya yönelik emperyalist savaş içerisinde bizzat yer aldı. Son iki yıldan beridir de Suriye'ye karşı emperyalist savaşı birinci dereceden bir aktör olarak bizzat kışkırtıyor ve sürmekte olan gerici içsavaşın etkin ve aktif bir tarafı olarak hareket ediyor. Bu arada Türkiye'nin dış politikası tüm cephelerde birbiri peşisıra çöküyor. AKP iktidarının saldırgan ve maceracı politika ve girişimleri ülkeyi hemen tüm komşularıyla sorunlu hale getirmiş bulunuyor.

İç ve dış tablosu bu olan bir toplum kaçınılmaz olarak büyük toplumsal çalkantılara da gebedir, tüm söylenenleri buraya bağlıyorum. Nitekim büyük sarsıntılar yaratan Haziran Direnişi tam da bunu göstermiş, yeni dönemi belirleyecek bu türden toplumsal çalkantıların geniş çaplı bir ilk örneği olmuştur.

Özetle partimizin yeni tarihsel dönem üzerinden işaret ettiği üç temel dinamik, aynı zaman dilimi içerisinde birbirini keserek ve besleyerek Türkiye üzerinden de kendini gösterebilmektedir. Birbirini besleyerek diyorum, zira bugün açığa çıkmış olan büyük toplumsal tepkide Suriye üzerinden son iki yıldır sürdürülen o kışkırtıcı politikanın az bir rolü yok değil. Birçok gözlemci yerinde bir tutumla bu gerçeğe işaret ediyor. Haziran Direnişi boyunca Hatay'ın sergilediği kitlesel canlılık ve faşist polis terörüne verdiği şehitler bile bu konuda bir fikir verebilir.

Yeni tarihsel dönem değerlendirmesinin de sağladığı bilinç açıklığıyla partimiz Türkiye'de olayların muhtemel seyri konusunda devrimci bir iyimserlik içinde olageldi. 2009 yılında toplanan TKİP III. Kongresi, sosyal durgunluk koşullarının egemen göründüğü ve AKP gericiliğinin toplumda yarattığı atmosferin büyük bir ağırlık oluşturduğu bir evrede, bunun yanıltıcı olmaması gerektiğini, dünya olaylarının aktığı bir doğrultu bulunduğunu

ve Türkiye'nin hiçbir biçimde bu genel gidişin dışında kalmayacağını vurguladı. Herkesin artık açıklıkla gördüğü gibi kalmıyor da. Türkiye'de öylesine bir toplumsal sarsıntı yaşanıyor ki, bir anda bütün bir dünyada ilgi konusu olabiliyor.

Türkiye uluslararası ilişkilerin çok kritik bir bölgesinde. Tayin edici düğümlerin birbirine eklemlendiği bir yerde, dolayısıyla sonuçta belirleyici rol oynayabilecek bir bölgede. Böyle bir ülke olayların genel gidişinin dışında kalamayacağı gibi, etkili bir şekilde öne de çıkabilir. Türkiye'nin gericiliği güçlüdür, fakat aynı şekilde devrimci dinamikleri de... Türkiye'nin burjuvazisi güçlüdür, ama aynı ölçüde anti-tezi olan sınıf, işçi sınıfı da... Türkiye işçi sınıfı çapında bir işçi sınıfı yok Ortadoğu'da. Ortadoğu'dan da öteye, Rusya'yı dışında tutarsanız Türkiye'yi çevreleyen bütün bir bölgede yok. Türkiye işçi sınıfının etkin bir harekete geçişi bütün Ortadoğu'da Türkiye'yi bir odak haline getirecektir, sayın ki Türkiye devrimini...

Sonuç olarak, partinin yeni tarihsel döneme ilişkin değerlendirmesi, bu türden olayları derinlemesine kavramada, yerli yerine oturtmada ve onlardan evrensel bir perspektif içinde doğru sonuçlar çıkarmada bizim için her zaman bir hareket noktası, bir kılavuz ipi olmalıdır.

Bir büyük kendiliğinden patlama

Haziran Direnişi bir büyük kendiliğinden patlama, hemen herkes için beklenmedik bir olay oldu. Yıllardır sonu gelmeyen sosyal yıkım saldırılarının yanısıra büyük bir kent yağması, çevrenin hoyratça tahribi, yaşam tarzına ve kültürel yaşam alanlarına açık ya da sinsi saldırılar var. Bütün bunlar karşısındaki tepkilerin cılız, sınırlı ve genellikle de yerel düzeyde kaldığını biliyoruz. Böyle bir toplumsal atmosfer içinde aniden İstanbul'da görkemli bir kitle hareketi patlak veriyor, tüm Türkiye'ye de aynı hızla yayılıyor ve bu günlerce, haftalarca sürüyorsa, işte bu kimsenin beklemediği türden bir kendiliğinden patlamadır.

Haziran Direnişi'nin kendiliğinden patlama olması onun geriliğini ya da bilinçsizliğini değil fakat yalnızca meydana geliş mantığını anlatır. Devrimler de kendiliğinden gelir, çoğu durumda hiç beklenmedik bir olay ona ateşleyici bir vesile oluşturur. Oysa devrim gerçekte toplumsal mücadelenin en ileri, en üst, en gelişmiş ve bütün bunların ifadesi olarak da en bilinçli bir düzeyidir. Demek istiyorum ki Haziran Direnişi'nin kendiliğinden bir patlama olması, hareketin bir zaafiyeti değil fakat yalnızca bir özelliğidir. Bu türden hareketler genellikle de beklenmedik zamanlarda ve beklemedik biçimlerde patlak verirler. Devrimci partinin geleceğe, geleceğin beklenmedik olaylarına bugünden en iyi biçimde hazırlanması gerektiğine biz tam da bunun için döne döne işaret ediyoruz. Mücadelelerin daha ileri aşamalarında büyük patlamaların, hele de devrimin ne zaman sökün edeceği belli olmaz. En beklenmedik bir anda çıkagelir bu türden patlamalar, hele de devrimler. Siz o güne kadar ne ölçüde hazırlanmışsanız, patlak veren olaylar üzerindeki etkiniz de ancak o kadar olabilir. Eğer herşeye rağmen iyi kötü bir hazırlığınız varsa, belli mevziler tutmuşsanız, belli güçler biriktirmişseniz, bu olaylar üzerindeki etkiniz bir türlü olur. Ama ciddi bir hazırlığınız yoksa, herşeyden önce düşünsel ve ruhsal bakımdan hazır değilseniz, artı bu türden gelişmeleri etkilemenizi kolaylaştıracak mevzileriniz yoksa, sonuçta hareket karşısında da yapabileceğiniz fazlaca bir şey olmaz. Beklenmedik biçimde patlak veren olaylar sizi ya ezerek, ya da girdabında sürükleyerek geçer gider. Siz ona herhangi bir bilinçli müdahalede bulunma gücü ve yeteneği gösteremezsiniz. Yaşananlar sizde derin izler bırakabilir, ama sizin yaşananlarda en ufak bir iziniz olmaz.

Halbuki devrimci bir parti olarak sizin bilinçli ve örgütlü müdahaleniz, kendiliğinden patlak verecek olaylarda olağanüstü önem taşır. Hareketin kendisi kendiliğindendir, nesneldir. Ama bilinçli örgütlü müdahale, sürecin öznel yönüdür. Nesnel olan ile öznel olanın buluşmadığı yerde toplumsal patlamalar çoğu kere boşa gider. Nesnel dinamikler kendini uzun zaman dilimleri içinde mayalar, gün gelir şu veya bu biçimde, şu veya bu düzeyde bir toplumsal patlama olarak kendini ortaya koyar. Bu hareketin nesnel yönüdür. Ama bir de, siyasi partilerde, onların programlarında, taktiğinde, örgütlenmesinde, yarattığı mevzilerde, biriktirdiği deneyimlerde ifadesini bulan öznel yön vardır. Bu mücadelelerin başarısı, kalıcı mevziler oluşturabilmesi, devrimse eğer patlayan, zafere ulaşabilmesi, öznel olanın ne ölçüde hazırlandığına ve nesnel olan patlak verdiğinde onunla ne ölçüde buluşabildiğine ve birleşebildiğine sıkı sıkıya bağlıdır.

Haziran Direnişi kendiliğinden bir büyük patlama idi. Ama bu hiçbir biçimde onun bilinçten yoksunluğuna bir gösterge değildir. Harekete katılan geniş yığınlar bunu neden yaptıklarının fazlası ile bilincinde idiler. Toplumda AKP dönemi üzerinden on yıllık, 12 Eylül üzerinden otuz yıllık büyük bir tepki birikimi vardı. Tüm heterojenliği içinde birleşik bir güç olarak patlayan bu büyük tepki birikimi oldu.

İşçi sınıfı 12 Eylül döneminin yarattığı tepki birikimini oldukça erken bir zamanda eylemli biçimde dışa vurmuştu. 1987'den başlayarak 1991 başında doruğuna ulaşan kitlesel sınıf dalgası bunun ifadesi idi. '87'de Netaş ve Derby grevleriyle başlayan, '89'da Bahar Eylemlilikleri'yle büyük bir ivme kazanan, '90 sonbaharında Zonguldak'taki o büyük madenci fırtınasıyla en üst düzeye çıkan ve ardından kırılan dalga... İşçi sınıfı kitlelerinin bu büyük hareketliliği tümüyle 12 Eylül birikiminin ürünü idi ve dönemin hemen ardından kendini etkin biçimde açığa vurmuştu. Ardından '90'lı yıllar boyunca ve daha sonrasında, işçi sınıfı tepki ve hoşnutsuzluğunu, değişik birimler ya da sektörlerde, çok değişik vesilelerle, çok değişik biçimlerde hep ortaya koyageldi. İşçi sınıfına esnek bir tanımlamayla kamu çalışanlarının önemli bir kesimi de dahil edilmelidir, ki bütün bu dönem boyunca onlar da şu veya bu biçimde hep bir hareketlilik içinde oldular. Ama kısmen gençliğin dar bir kesimi hariç tüm öteki kesimler, özellikle de en farklı kesimleriyle küçük-burjuva katmanlar, bunu bugüne kadar ancak sınırlı bir şekilde yapabildiler.

'80'li yıllardan beri kendi dar mecrasında ilerleyen Kürt hareketi doğal olarak bunun dışındadır. Kürt ulusal hareketi kitleselleşmiş biçimiyle bu ülkede yirmi yılı aşkın bir süredir var. Zira Türkiye'de sosyal mücadelenin ezildiği dönem, Kürt hareketinin yükselmeye başladığı dönemdir aynı zamanda. '80'li yılların ikinci yarısından itibaren Kürt halkının o büyük tarihsel-ulusal birikimi kendini açığa vurdu, çok değişik evrelerden geçti ve bugüne kadar süregeldi. Buna kendi yönünden zaman zaman Alevi kitlelerinin mezhepsel ezilmişlik ve bunun ürünü demokratik istemler üzerinden yaptığı çıkışlar eklenebilir. Fakat bu etkin ve büyüyen bir kitle dinamiğinden çok yıldan yıla gerçekleşen barışçıl güç gösterileri sınırlarını aşamadı.

Denebilir ki Haziran Direnişi, yeni dönemde, alabildiğine heterojen bir tepki birikiminin kendini birleşik, kapsamlı, etkili, soluklu ve uzun süreli olarak dışa vurduğu bir ilk büyük kitle hareketi oldu. Susturulmuş, sindirilmiş, atomize edilmiş, karşı durmasını bilmeyen yığınların beklenmedik biçimde etkin bir ayağa kalkışıydı bu.

AKP karşıtlığı ortak paydası

Direniş oldukça özgün bir vesile üzerinden patlak vermiş olsa bile asıl harekete geçirici etkenin AKP iktidarına karşı

birikmiş tepki olduğu yeterince açık. Öfkeyle ayağa kalkmış kitlelerin baş hedefi AKP hükümeti, daha çok da hükümetin başı olarak Tayyip Erdoğan'dı. Ama Tayyip Erdoğan burada bir politikanın, bir programın, bir yönelimin, bir yönetimin de baş temsilcisi, yoğunlaşmış bir simgesidir. Dolayısıyla öfke ve tepki kişiye değil fakat onun simgelediği bütün bir politika ve icraatadır.

Direniş içinde sosyal konumu ve siyasal eğilimleri bakımından heterojen fakat AKP karşıtlığı ortak paydasında birleşmiş geniş bir kitle yer aldı.

Bunun içerisinde AKP iktidarının baskı, sömürü, yıkım ve yağma politikalarına karşı yılların hoşnutsuzluğu içinde bulunan başta işçi sınıfı olmak üzere farklı emekçi katmanlar var. Direniş bu yönüyle bir sosyal-sınıfsal öfke patlamasıdır.

Öte yandan direniş içinde kendini cumhuriyet değerlerine bağlı sayan ama salt bundan da ibaret olmayan etkili bir laik tepki birikimi var. AKP çatısı altında birleşmiş dinsel gericilik koalisyonu ortaçağ artığı ideoloji ve normları, bunun gereği olan kuralları ve elbette bunun gerektirdiği yasakları, doğrudan ya da dolaylı biçimler içinde topluma gitgide daha çok dayatıyor. Toplumda buradan gelen ilerici bir laik tepki var ve bu sosyal tepki birikimi ile kesişmekle birlikte onu aşıyor da. Çok daha geniş, birbirinden farklı sosyal katmanları kapsıyor demek istiyorum. Örneğin sosyal yönden nispeten rahat durumda olan bazı ara katmanlar da, modern yaşam biçimine bağlılıkları ve laik duyarlılıklarından ötürü, hareket içinde etkin biçimde yer almışlardır.

Yanısıra bu ülkede bir kemalist gelenek olduğunu, kemalist hareketin ileriye dönük adımlarının oluşturduğu bir tarihsel, siyasal ve kültürel birikim ve toplumda kendini bununla özdeşleştiren önemlice bir kesimin bulunduğunu da biliyoruz. Direniş içinde bu kesimin küçümsenmeyecek bir yeri ve etkisi var. Bunlar laik kesimlerle kesişiyor ama onların tamamını oluşturmuyor. Kemalist olmayan ama laiklik konusunda hassasiyet gösteren kesimler de sözkonusu burada.

Direnişe kadınların etkili katılımı üzerinde çok duruluyor. Bunda cinsel ezilmişliğe karşı birikmiş tepkinin kuşkusuz önemli bir rolü var. Bu tepkinin AKP'nin kadın karşıtı icraatlarıyla özellikle büyüdüğünü de biliyoruz. Ama yine de bunu salt cinsel ezilmişliğe tepkiye indirgemek yalnıştır. Kadınların bu nispeten geniş katılımında ekonomik, sosyal, siyasal, ulusal vb. bir dizi başka etkenin de önemli bir rolü var. Nitekim bu kadınlar aynı zamanda sosyalist, kemalist, sosyal demokrat ya da Kürt yurtseveridir. Onların aynı zamanda bir sosyal konumu ve bir siyasal kimliği, dolayısıyla bunun ürünü tutum ve davranışları da var.

Kadın katılımındaki nispi genişliği kendi cephesinden gençliğin geniş katılımı tamamlıyor. Bu birçok bakımdan anlaşılabilir bir durumdur. Bunun bir yanında Türkiye'deki gençlik hareketi geleneği, öte yanında gençlik için geleceğin gitgide daha karanlık ve belirsiz bir hal alması gerçeği var.

Ve elbette ezilen ulus konum ve kimliğinden gelen bir tepki birikimi de var Haziran Direnişi bünyesinde. Kürt hareketinin olaylar karşısında aldığı tavır tümüyle tartışmalıdır ve eleştiriyi fazlasıyla hak ediyor. Ama bu, bu ülkedeki ezilen ulus tepki birikiminin Haziran Direnişi'ne yansımadığı anlamına gelmiyor. Kürtlerin de özellikle büyük kentlerde bu harekete genel sosyal-siyasal nedenlerin yanısıra aynı zamanda ezilen ulus kimliğinden gelen ulusal duyarlılıkları üzerinden de etkin biçimde katıldığını biliyoruz.

Dolayısıyla birilerinin, özellikle de burjuva yorumcuların hareketi salt bir yaşam tarzı tepkisi olarak yorumlaması dayanaktan yoksundur ve tümüyle kasıtlıdır. Burada amaç hareketin sosyal-sınıfsal niteliğini gözlerden gizlemek, onu alabildiğine dar, güdük, dahası sınıflar üstü bir çerçeveye sıkıştırmak, böyle göstermektir. Elbette burada yaşam tarzı

sorunundan da gelen bir duyarlılık, buna yönelik de bir tepki var. Ama bunun tüm ötekilerin içinde, onların özel bir boyutu olarak bir anlamı ve değeri var.

Heterojen sosyal bileşim

Bu denli farklı sosyal, siyasal, kültürel tepkiyi içeren bir hareket doğaldır ki sınıfsal açıdan da heterojendir. Bu hareketi nitelemek için işçi sınıfı, küçük-burjuva ya da orta sınıf türünden sıfatlar kullanmaya çalışmak anlamsızdır. Böylesi bir girişim tümüyle tek yanlıdır ve dolayısıyla yanıltıcıdır. Sözkonusu olan bütün bu katmanları içeren bir harekettir. İşte bundan dolayı da Haziran Direnişi tam anlamıyla genel bir halk hareketidir. İşçi sınıfından başlayarak yarı proleterler, küçük-burjuvazinin farklı katmanları, orta burjuvazinin belli kesimleri hareket içinde yer almışlardır.

Bu denli farklı sınıf ve tabakalardan katılımların olmasının gerisinde, birbirinden farklı duyarlılıklar var kuşkusuz. Örneğin işçi sınıfının sınıf bilinçli kesimlerinin yanısıra Kürt yurtseveri, ezilen cins, genç, laiklik konusunda duyarlı ya da kemalist kesimler eyleme katılırlarken, dinsel ya da milliyetçi-şoven gericiliğin etkisi altındaki kesimler dışında kaldı. Bu politik davranış farklılığı öteki sınıf ya da katmanlar için de aynı biçimde geçerlidir. Tüm bu sınıf ya da katmanların ilerici-devrimci kesimleri hareket içerisinde yer alırken gerici, dinci, şoven kesimleri dışında kaldılar, dahası karşısında oldular.

Bütün bunlardan çıkan sonuç, hareketin sosyal ve siyasal açıdan heterojen bir hareket olduğudur. Bu onun herhangi bir sınıfın esaslı biçimde damgasını taşımadığı anlamına da gelir. Haziran Direnişi'ne herhangi bir sınıf harekete damgasını vuramadı. Hareket, heterojenliği içerisinde kendini bütün zenginliği ile sergilemiş oldu. Kimi yerlerde hareketin sınıfsal ve dolayısıyla siyasal rengi daha açık biçimde ortaya çıkmış olabilir. Ama toplamında onu kendi ekseninde toplayan, ona kendi damgasını vuran bir sınıf ya da siyasal akımdan sözetmek olanağı yoktur. Sosyal açıdan da siyasal açıdan da bu hareket bütün o heterojenliği içerisinde bir zenginlik olarak kaldı.

Bu onun hem gücü hem zaafıydı. Gücüydü; zira tam da bu sayede bu denli geniş bir güçler yelpazesini içerebildi, bu denli kitlesel olabildi. Ama öte yandan zaafıydı; zira bu heterojenlik hareketin açık bir yönelimden yoksun, bulanık, dağınık, şekilsiz ve örgütsüz kalışının da nedeniydi. Kendiliğinden patlayan ve önderlik edebilme potansiyeli taşıyan bütün özneleri de hazırlıksız yakalayan bir hareketin bu durumda kalması şaşırtıcı değildir. Yine de hareket kendi koşullarında gösterebileceği başarıyı fazlasıyla göstermiştir. Böyle bir hareketten bugünün Türkiye'sinde daha büyük bir başarı beklenemezdi. Kimse ona önderlik edecek durumda değildi, zira kimsenin ne böyle bir gücü, ne de bunu olanaklı kılacak bir hazırlığı vardı. Büyük bir bölümüyle solda böyle hareketlerin patlak verebileceğine inanç bile kalmış değildi, değil ki onu kucaklayacak bir hazırlık içinde olmak...

Halk hareketi ve sınıfsal-siyasal nitelik

Bir halk hareketi pekala şu veya bu sınıfın ya da siyasal akımın damgasını taşıyabilir. Kitle katılımındaki sosyal heterojenlik bir halk hareketinin özel bir sınıf ya da siyasal akımın damgasını vurmasına engel değil. Kürt hareketi bir halk hareketidir; zamanında küçük-burjuva devrimci demokrat bir kimlik harekete damgasını vuruyordu, bugünse burjuva demokrat bir kimlik... Tunus ve Mısır'da patlak veren isyanlar birer halk hareketi idi; olayların seyrine bağlı olarak burjuvazinin

belli fraksiyonlarının denetimine girdikleri ölçüde ya da onlar tarafından kendi amaçları doğrultusunda kullanılabildikleri ölçüde onların damgasını ya da hiç değilse onlardan belirli izler taşır oldular. Fakat Haziran Direnişi'ne bu türden belirgin bir sınıfsal-siyasal damga vurulamadı. Şu veya bu sınıf ya da siyasal akım bu direnişi kendi amaç ve hedefleri doğrultusunda yönlendiremedi, ya da ondan bu doğrultuda yararlanmayı başaramadı. Bütün bunlardan çıkan sonuç, Haziran Direnişi'ni belirli bir sınıf ya da siyasal kimlikle tanımlamanın olanaksızlığıdır. Kendiliğinden patlayan ve yarattığı büyük sarsıntının ardından yine kendiliğinden sönümlenen bir halk hareketinin kendine özgü bir yönü oldu bu.

Burada tartışmada iki temel yanlış var. Bunlardan ilki, Haziran Direnişi'ni bir "orta sınıf" hareketi olarak niteleyen yaklaşımdır. Hareket belirgin bir alt sınıflar katılımına dayandığı halde bunu "orta sınıf" hareketi olarak niteleyenler, özellikle medya üzerinden önplana çıkan görüntüden hareket ediyor olmalılar. Önplanda görünen bir takım figürler genellikle burjuvazinin alt katmanlarına ya da küçük-burjuvazinin iyi halli kesimlerine denk düşüyor. Ama bu görsel medyanın getirdiği bir yanıltıcı görünümdür. Herşeye rağmen harekette etkin olan toplamında sol harekettir, bütün o çeşitliliği içinde sol hareket... Yılları bulan örgütlü mücadeleci süreçlerden gelen, harekete de bunun birikimiyle katılan sol parti, örgüt ya da çevrelerdir. Ve sol hareketimiz tüm yapısal zaafların rağmen hiç de salt bir "orta sınıf" hareketi değildir. Nesnel konumuyla genellikle küçük-burjuva bir kimliği temsil ediyor olsa bile, herşeye rağmen emekçi katmanlara yakındır ve işçi sınıfıyla açık bir gönül bağı içindedir.

Tersinden düşülen temel yanlış ise hareketi olgunlaşmış sınıf tepkisi olarak niteleyen yaklaşımdır. Hareketin genel tablosu gözler önündeyken bunu iddia edebilmek anlaşılır şey değildir ama şaşırtıcı biçimde bazı sol aydınların iddiası budur. Buradaki en temel argüman, hareketin kent yağmasına, dolayısıyla da neoliberal saldırılara karşıt yönüdür. İlgili kimseler bunun bir sınıf tepkisi olduğu inancındalar. Ama bu sorunu alabildiğine basite indirgemektir.

Bu değerlendirmede hareketin heterojenliği, orta burjuva ve küçük-burjuva ara katmanların bu hareketteki etki ve ağırlığı gözden kaçırılıyor. Onlar aynı zamanda toplumun kültürlü ve bilinçli kesimleri. Dikkat ediniz, barışçıllık, örgütsüzlük, taleplerin sınırlılığı, sınıfsal tutum ve söylemlerden uzaklık, devrimci sloganlardan kaçınmak, hep bu kesimlerin davranışı olarak kendini gösteriyor. Bu hiç de rastlantı değildir. Bu tutumda olanlar ne söylediklerini ve ne yaptıklarını çok iyi biliyorlar. Hareketi sınırlamak için gösterdikleri gayret tam da bunun bir ifadesi. Hareketi kendi tepki ve duyarlılıklarının sınırlarında tutmak istiyorlar. AKP karşıtlığı, laiklik, yaşam tarzı vb. sınırlarda...

Bu harekete işçi sınıfının olgunlaşmış tepkisi diyenler, bu harekette neden işçi sınıfının herhangi bir sosyal-sınıfsal talebinin ya da siyasal şiarının gündeme gelmediği sorusuna yanıt veremiyorlar. Hareketin derinliklerinde elbette sosyal istemler, radikal siyasal şiarlar yer almıştır. Ama hareketin genel görünümü içerisinde AKP karşıtlığı, kent yağması öne çıkıyor. Kent yağmasına karşı olmak için hiç de salt proleter olmak gerekmiyor. Küçük-burjuvazi, onun üst katmanları, hatta burjuvazinin alt katmanları da bu kadar sınırsız bir yağmaya pekala karşı çıkabilirler. Avrupa'da bütün yeşilci hareketler burjuvazinin alt katmanlarının damgasını taşıyorlar. Ama dikkat ediniz, sorunu hep sistemin içinde çözmeye çalışıyorlar. Çevreci hareketlerde büyük bir çevre duyarlılığı var, kent yağmasına karşı bir tepki var. Onların da tekellerin sınırsız kar hırsına karşı belli itirazları var. Ama tekelci kapitalist düzenin kendisine temelde bir

itirazları yok.

Haziran Direnişi farklı sınıf ve katmanlardan insan gruplarının katıldığı büyük bir halk hareketidir. Bu nedenle ben burada, kendiliğinden patlayan ve bu kendiliğindenlik içinde gelişimini sürdüren, şu veya bu sınıfı temsil etmek yeteneğindeki siyasal öznelerin hazırlıksız olduğu bir harekette özel bir sınıf damgası aramanın bir mantığını göremiyorum. Ardından da ekliyorum, herşeye rağmen küçük-burjuvazi, onun alt ve üst katmanları daha bilinçli, daha kültürlü, daha etkili, daha inisiyatiflidirler. Kitle katılımında etkili bir rolleri olmasa bile, bu direnişe ivme kazandırmada sözü edilebilir bir müdahalede bulunmasalar bile, onlar gene de hareket içinde önplana çıkmakta belli üstünlüklere sahiptirler. Nitekim bundan kaynaklanan bir yanılsama ile kimileri hareketi "orta sınıf " etiketi ile tanımlıyorlar.

Oysa bu hareketin yükünü taşıyanlar, şiarlarını formüle edenler, direnme ruhunu ve kapasitesini oluşturanlar, emekçi katmanlara yakın sol siyasal akımlar. Bu da onların bir biçimde ağırlığını gösteriyor. Ölenler gençler, genç işçiler. Çünkü en önde ve en uzlaşmaz bir biçimde onlar döğüşüyorlar. Bu, işçi sınıfından, emekçi katmanlardan buna katılan genç kesimin savaşma, direnme kararlılığının bir göstergesi. Bunu ne için yaptığının bilincinin de bir göstergesi.

Haziran Direnişi'nde özel bir sınıf damgası aramak, şu veya bu sınıfın damgasını taşıyor demek, bu hareketin heterojen ve kendiliğinden karakterini anlayamamanın, onun gücünü ve güçsüzlüğünü oluşturan o kendine özgü yönünü gözden kaçırmanın bir ürünüdür.

Az çok gelişmiş, kendini bulmuş bir kapitalist toplumda, burjuvazi, küçük-burjuvazi (kent ve kırsal kesimleriyle) ve işçi sınıfından oluşan üç temel sınıf var. Fakat bu temel bilimsel olgu, bu sınıflar arasında katmanlar olmadığı anlamına gelmiyor. İşçi sınıfı ile küçük-burjuvazi arasında arada yarı-proleterlerle kesişen bir takım katmanlar, küçük-burjuvaziyle burjuvazi arasında bir takım katmanlar, burjuvazinin alt kesimleri var.

Bu katmanlar kavramının önemini tam olarak değerlendirebilmek için, işçi sınıfı içerisindeki katmanlaşmanın tarihteki ve günümüzdeki siyasal sonuçlarına bakmak yeterlidir. İşçi sınıfının ayrıcalıklı katmanları devrimler tarihinde sosyal-şovenizmin, emperyalist burjuvazinin politikalarına alet olmak anlamında sosyal emperyalizmin, reformizmin, devrimin karşısına dikilmenin dayanağı olabilmişlerdir. Düşünün ki işçi sınıfının kendi içindeki katmanların bile bir önemi var. Özellikle kapitalist bir ülkede bu ayrıcalıklı katmanlar belli siyasal akımlar üretmişlerdir. Olgun biçimiyle II. Enternasyonal tam olarak budur. Sınıfın kendi bünyesindeki katmanlaşmanın böyle sonuçları olabildiğine göre sınıflar arası katmanlar gerçeğinin haydi haydi önemi büyüktür. İşçi sınıfından çıkıldıkça küçük-burjuvaziye doğru yükselen, küçük-burjuvaziden çıkıldıkça burjuvaziye doğru büyüyen... Yani sınıflar arasında bir geçişkenlik, bu geçişkenliği sağlayan bir dizi ara katman var. Haziran Direnişi'nde de bu olgu tüm açıklığıyla görülüyor.

Parti raporlarında, işçi sınıfının ağırlıklı olduğu semtlerde hareketin daha zayıf ama nispeten iyi halli küçük-burjuva kesimlerin oturduğu bölgelerde daha etkin ve kitlesel olduğu bilgisi yer alıyor. Örneğin Esenyurt'ta en fazla beşyüz kişi harekete geçirilebiliyor, ki onbinlerce işçinin oturduğu bir işçi semtidir. Az aşağıda Avcılar, nispeten iyi halli kimselerin ağırlıklı olduğu bir yerdir, ama eylemler orada onbini-yirmibini bulabiliyor. Hareketin kalbi Kadıköy'de atıyor. Kadıköy bugün ara katmanlarının, iyi halli küçük-burjuvazinin, onun üst kesimlerinin oturduğu ayrıcalıklı bir bölgedir. Aynı şey kısmen Beşiktaş için de geçerli. Proleterlerin bu gibi semtlerde artık kalmadıklarını, sanayi ile birlikte kentlerin dışına ya da eteklerine atıldıklarını biliyoruz.

Dolayısıyla, buna olgunlaşmış sınıf hareketi diyenler, ciddi bir teorik yanılgı taşıyor olmanın ötesinde sonuçları bakımından sorunlu bir siyasal argüman ileri sürmüş oluyorlar. Bütün küçük-burjuva katmanları alıp işçi sınıfı torbasına atmak, işçi sınıfını anlamsızlaştırmak, onu devrimci bir sınıf yapan temel öğeleri böylece boşa çıkarmaktır.

Siz küçük-burjuvazinin, hele de bu azgın neoliberal saldırı döneminde, yarının proleter adayı olduğunu söyleyebilirsiniz. Gençliğin geleceksiz olduğundan hareketle bugünün gençlerinin, liselilerin ya da üniversitelilerin yarının işçi sınıfı bireyleri olduğunu da söyleyebilirsiniz. Fakat bunları söylemek bu kesim ya da katmanların bugünden proleter oldukları anlamına gelmez. İşçi sınıfının bu toplumdaki potansiyellerine ya da asıl anlamını gelecekte bulabilecek olan rezervlerine işaret etmek ile kendisini birbirine karıştırmak çok ciddi bir teorik yanılgıdır ve siyasal sonuçları bakımından da tehlikelidir. Teorik olarak yanlıştır ve siyaseten de işçi sınıfı ekseni dediğimiz o temel sorunu bulandırıp karartmaktır.

Marksist olmak iddiasındaki bazı aydınlar bu konuda ölçüyü o kadar kaçırıyorlar ki, günümüzde sanayi işçi sınıfının artık fazlaca bir anlamı kalmamıştır, halen herşeye rağmen bir anlamı varsa bile bunu da giderek kaybetmektedir, yerini etkinliğini daha çok sanal alanda, dijital ağlarda, bilişim tekniklerine hakimiyette gösteren yeni türden bir işçi sınıfı fraksiyonuna bırakmaktadır, diyebiliyorlar. Bu böyleyse eğer, kapitalizm sonsuza değin egemen kalacak demektir. Bir kere tanımladıkları katmanların çoğu üretken konumda bile değil. Tersine, burjuvazinin üretken işçi sınıfı üzerinden sömürerek elde ettiği artık değerden pay alan kesimler. Kendi tanımlamaları içinde var; bunlar burjuvazinin denetim ve disiplin mekanizmalarının içerisinde yer alıyor, artık-değerin çoğaltılması ve üretimin hızlandırılması süreçlerinde önemli rol oynuyor diyorlar. Bununla sözünü ettikleri katmanların günümüz teknolojisine hakimiyetlerini anlatmış oluyorlar aynı zamanda. Teknik her zaman burjuvazinin bir parçası olan ya da onun denetiminde bulunan unsurların elindedir. Bu ara burjuva katmanlardan "işçi sınıfının geleceği elinde tutan yeni bir fraksiyon"u türetmeye kalkmak aydın fantazisinin bir sınırı olmadığını gösterir en fazla.

İşçi sınıfı ve küçük-burjuva demokratizmi

Haziran Direnişi'ne işçi sınıfının örgütlü bir güç olarak katılmamış olması, tam da hareketin yapısal zayıflığının bir göstergesidir. Zira işçi sınıfı direnişin oluşturduğu hareketi en sağlıklı biçimde ayrıştırabilecek yegane güçtür. İşçi sınıfının direnişe açık sınıf kimliği üzerinden, üretim birimleri planında katılması, olduğu kadarıyla burjuva ara katmanların çoğunu hareketin dışına iterdi. Zira sınıfın bu türden bir varlığı harekete belirgin bir sosyal-sınıfsal görünüm kazandırır, böylece hareket içindeki burjuva katmanları da buna uygun bir tutum ve tercihe yöneltirdi.

Bu aynı gerçeğin bir de öteki yüzü var. Bugün harekete salt burjuva demokrat sınırlarda, AKP karşıtlığında, hak ve özgürlükler mücadelesi sınırlarında katılan emekçi katmanlar, işçi sınıfının etkin katılımı durumunda bu dar çerçevenin ötesine geçerlerdi. Bu katmanlar işçi sınıfını arkasından sürükleyemez ama işçi sınıfı onları rahatlıkla sürükler. Onlar işçi sınıfına güven veremezler ama işçi sınıfı onlara güçlü bir biçimde güven verir. Sorun, bu katmanların işçi sınıfının davasına katılmayacağı, geleceğin toplumsal devriminde yer almayacakları değil, fakat işçi sınıfının davasını onun adına temsil edemeyecekleri, yürütemeyecekleri ve

yönetemeyecekleridir. Bunlar toplumsal devrimin motor gücü olamazlar, ancak eksenini işçi sınıfının oluşturduğu bir toplumsal devrime şu veya bu şekilde katılabilirler.

Küçük-burjuva katmanların bugünkü umutsuzluğu işçi sınıfının dünden bugüne süren edilgenliğinden gelmekteydi. Onlar bugün kendilerini bir parça ortaya koydular, bununla bir özgüven kazandılar. Ama onların sıradan bireylerini bir yana koyarak siyasal temsilcilerine baktığımızda, toplumu demokratikleştirme çizgisi dışında bir şey söylemediklerini görüyoruz. Gezi Direnişi'ni Türkiye'yi demokratikleştirmenin motoruna çevirelim diyorlar, neredeyse koro halinde. Hiç kimse devrimden, sosyalizmden, kapitalist mülkiyet ilişkileri ile emperyalist egemenliğin tasfiyesinden sözetmiyor. Bu hareketi Türkiye'yi demokratikleştirmenin dinamizmine çevirebiliriz diyorlar. EMEP ve ÖDP başta olmak üzere Türkiye'nin reformist solunun Haziran Direnişi'nin sunduğu imkanlara ve geleceğe bakışı bu.

Bu, Türkiye'nin bugünkü burjuva siyasal düzenini kendi zemini üzerinde demokratikleştirmek çizgisi demektir. Ama bu devrimci açıdan hiçbir şey demek değildir. Burada devrimci olan bir şey yok. Zira devrimci siyaset sınıf ilişkileri ve çatışması alanına dayanır. Siz çatışan sınıfları karşı karşıya koyacaksınız, özgürlükler ile despotizmi değil. Mevcut siyasal sistemi kendi temelleri üzerinde demokratikleştirmeniz temel sınıf ilişkilerini herhangi bir biçimde etkilemez, sınıflar yerli yerinde kalır.

Yeni bir tarihsel dönemden, bir büyük tarihsel çalkantı dönemine girişten sözediyoruz. Bu dönem burjuva düzen tabanı üzerinde demokrasiye gidiş dönemi değil. Tam tersine, neoliberal yağma için, emperyalist savaşlar için despotik devlet gerekli, gelinen yerde gerekliden öteye zorunlu. Köklü burjuva demokrasilerinin bile polis rejimine evrilmekte olduğu bir yeni dönemin içindeyiz artık. Bu kuşkusuz demokrasi uğruna mücadelenin önemini ortadan kaldırmaz, ama bu mücadelenin artık her zamankinden daha çok toplumsal devrim mücadelesi içinde ele alınmasını gerektirir. Demokrasi mücadelesini sosyalizm uğruna mücadele içinde anlamlandırmanızı gerektirir. Sorunu böyle ele aldığınızda, mücadeleyi sınıfsal bir eksene oturttuğunuzda ise hareket zaten salt demokratikleşme sınırlarında kalamaz. Salt siyasal özgürlükler uğruna harekete geçmek her zaman küçük-burjuvazinin dar ufkudur. Demokratizm onun programıdır.

Kapitalist bir toplumda işçi sınıfının sınıf programı ise toplumsal devrim ve sosyalizmdir. Başka sınıfların ardından sürüklenmediği sürece, onların temsilcisi siyasal akımlara alet olmadığı sürece, işçi sınıfının kapitalist sınıf ilişkilerinin egemen olduğu bir toplumdaki programı budur. Bunun esası ise burjuva sınıf egemenliğinin yıkılması ve kapitalist mülkiyete el konulmasıdır. İşçi sınıfı sınıfsal konumu gereği kendini sermaye sınıfına karşıtlık içinde tanımlar, mücadelesi de buna yönelir. Sıradan direnişlerin bile ortak sloganı olan "İşçilerin birliği sermayeyi yenecek!" söylemi bunun en popüler bir ifadesidir. Burada tüm sadeliği içinde siyasal değil fakat sınıfsal bir tanım var. Sınıfın karşısında sınıf var burada. İşçi sınıfının birliği sermaye egemenliğini yenecek anlamına gelir. Bu henüz ilkel bir bilinçtir ama belirli bir sınıfsal konumun doğasından gelmektedir. Bu, bir sınıfın kendini bir başka sınıfın karşısına koymasıdır.

Haziran Direnişi'nde etkin bütün küçük-burjuva öğelerin hareketi hep geriye çekmeye çalışmaları dikkate değer bir tutumdur. AKP karşıtlığı, siyasal özgürlük istemleri, genel olarak demokrasi talebi, yaşam tarzı hassasiyeti, çevre hassasiyeti, kadın hakları... Bunları sınıf ekseninden kopardığınızda, her birini kendi içinde bir reform istemine indirgemiş olursunuz. Bu

ulusal sorun için de geçerlidir. Ulusal sorunu toplumsal devrim ekseninden kopardınız mı, en iyi durumda onu devrimci demokrat, çoğu durumda ise burjuva demokrat bir programa indirgemiş olursunuz. Ulusal özgürlüğü iyi kötü elde eder, ama kurulu düzenin sınırları içinde kalırsınız. 20. yüzyılın zengin ulusal hareketler deneyimi bunu bize tüm açıklığı ile gösteriyor. Cezayir'den Güney Afrika'ya kadar. Güney Afrika'da son yirmi yıldır siyahların mücadelesine önderlik eden parti iktidardadır, ama aynı Güney Afrika bugün hala dünyanın gelir uçurumu en keskin olan ülkesidir. Bunun bütün bir acısını da doğal olarak siyah işçi sınıfı ile emekçiler çekiyor. Bu, ulusal özgürlük mücadelesini toplumsal devrim mücadelesinden koparan her ulusal hareketin kaçınılmaz akibetidir.

Geriliğin teorisi

Haziran Direnişi, uzayıp giden bir nispi sosyal durgunluk döneminin üzerine milyonlarca insanın katılımıyla gelen büyük bir toplumsal patlama oldu. Bu çapta bir patlamanın genel açıdan olduğu kadar Türkiye'nin bugünkü özel siyasal koşulları bakımından taşıdığı önem yeterince açıktır. Fakat gene de bu direniş aynı zamanda yeni döneme yalnızca bir ilk basamaktır. Etkili bir patlamadır, uzun süreli bir birikimin üzerine geldiği için; ama yine de bu bize, onun yeni döneme henüz yalnızca bir ilk önemli basamak olduğu gerçeğini unutturmamalıdır. Yeni hareketler bunun üzerine gelecektir. Bu bir alan düzleme, dinsel gericiliğin yarattığı bunaltıcı atmosferin ardından bir tür soluklanma hareketidir. Bu, birçok çevrenin de tekrarlayıp durduğu gibi, bir özgüven kazanma hareketidir. Bir şeyler yapabilirmişiz diyebilme hareketidir. Ama hala yapılacak çok şey var. Direnişin temel bir şiarı bu açıdan fazlası ile anlamlıdır ve direnişi yorumlayanların bilincinin de ilerisindedir. "Bu daha başlangıç, mücadele sürecek!" diyor sözkonusu şiar. Gerçekten bu daha başlangıç! O zaman henüz başlangıç halindeki bir hareketten çok derin teorik sonuçlar çıkarmanız gerekmiyor, sözü buraya bağlıyorum. Buna yeltenirseniz eğer, bu sizi hareketin geri bir basamağı üzerinden teori yapmaya götürür ve böylece geriliğe mahkum eder.

Bundan dolayıdır ki, başka bakımlardan zaman zaman yerinde ve yararlı şeyler söyleyebilen bazı sol aydınlar, bu harekete ne bir program, ne bir yön, ne de örgütsel bir şekil gerekli; bu hareketin yönü de var, programı da var, şekli de var; solun yapması gereken, ondan öğrenmek ve onunla bütünleşmektir, bizi de kabul et saflarına demektir, diyebiliyorlar. İşte bu geriliğin teorisidir. Hareketi yücelteyim derken, hareketin en temel eksikliklerini ve ihtiyaçlarını gözden kaçırmaktır.

Biz Haziran Direnişi'nin tam da sosyal karakterinden dolayı ciddi zaaflar içerdiğini de biliyoruz. Gezi'de, Gündoğdu Meydanı'nda neler olduğunu da biliyoruz. Biz partiyiz, eylemlerin içindeyiz. Şu an partinin elinde Gezi Direnişi ile ilgili çok sayıda yerel rapor var, hareketin gücü ve imkanları kadar sınırlarını ve zaaflarını da veren... Her kendiliğinden hareketin temiz bir yanı, siyasal akımları aşan diri ve dinamik özellikleri olur. Ama bu hiçbir biçimde bu türden hareketlerin geriliğini, buradan gelen yapısal zaaflarını görmemize engel değil. Haziran Direnişi belli bakımlardan sol hareketi aşmıştır, bu bir gerçek. Ama yalnızca yıpranmış, umutsuz, edilgen bir solu... Öte yandan da aynı direniş bilinçli bir önderlikten ve hareketin ihtiyaçlarına yanıt verebilecek bir örgütlülükten yoksunluğun ne demek olduğunu da göstermiştir.

Bazı pek akıllı insanlar, hareketin o kendiliğinden patlama dinamiğinden ve buradan gelen özgür inisiyatifinden hareketle ciddi ciddi örgütsüzlüğün teorisini yapmaktadırlar. Anti örgütçülük, anti merkezcilik, anti programcılık!.. Bu, bu gibi durumlarda küçük-burjuva aydınlarının hiç de

ciddiye alınmaması gerektiğini de gösteriyor, kendileri marksist olma iddiasında olsalar bile. Bu, her şiddetli sarsıntıda onların kafalarının böyle karıştığının, hareketin onların düşünme gücünü kendi girdabına aldığının da bir göstergesidir. Bundan dolayı bu gibi durumlarda marksist olmak iddiası taşıyan küçük-burjuva aydınını çok ciddiye almamız gerekmiyor.

Haziran Direnişi'nin en temel ihtiyacı tam da örgütlülüktü. Tabii ki burada sözkonusu olan bürokratik örgütlülükler ya da şu veya bu siyasal hareketin o dar örgütsel mengenesine hareketi sığdırmak değildir. Kaldı ki bu hiçbir biçimde mümkün de değildir. Devrimci bir parti bu hareketin önüne düşebilseydi, tüm öteki gerçekleri ve duyarlılıkları gözeten ve kucaklamasını bilen bir esnekliği göstermek zorundaydı. Direnişe güç katan farklı eğilimleri dışlayacak ya da onların safları terketmesine yolaçacak davranışlardan özenle kaçınmak, bunun yerine, onları mümkün mertebe kendi yedeğine almayı sağlayabilecek bir esnekliği göstermek durumundaydı. Bu onun önderlik yeteneği ve başarısının da bir göstergesi olurdu. Bu esnekliği göstermek zorunluluğu ile önderlik ve örgütlenme ihtiyacını reddetmek, tümüyle farklı şeylerdir.

Haziran Direnişi'nin soluğu bir bakıma tam da direnişe örgütlü güçlerin katılımından geliyor. Bakıyorsunuz İstanbul'un bir semtinde binlerce kişi birikiyor. Birkaç genç devrimcinin yön vermesiyle bu kitle bir yere, bir yöne doğru akıyor. O birkaç inisiyatifli genç devrimci olmasa, harekete yön vermese, biriken kitle ne yapacağını pek bilemeden kalabiliyor. Duyduğu öfke ile, olayların sağladığı etkileşim ile sokağa dökülüyor. Ama ne yapacağını, ne tarafa yönelebileceğini bilemeyebiliyor. Zira şekilsiz ve örgütsüz yığınlardır burada sözkonusu olan. Elbette bu türden kitlesel çıkışlar kendi içerisinden kendi önderliklerini çıkarabilir. Ama bildiğimiz pek çok durumda bunu pek göremiyoruz. Bu, harekete geçen kitlelerin örgütsüzlüğünü, yönsüzlüğünü, dolayısıyla da yakıcı önderlik ihtiyacını gösteriyor.

Kitleler tepki vermek istiyorlar, ama bu tepkiyi alacak, ona şekil verecek, ona yön verecek, ona bilinçli bir örgütlülük kazandıracak olan, her zaman devrimci öznelerdir. Biz marksistler örgüt biçimlerinin tam da mücadele biçimlerinden çıkacağını biliyoruz. Mücadele biçimlerini ise kitle hareketleri ortaya çıkarır. Bunlar kitlelere yapay tarzda empoze edilemez. Hareketin gelişme düzeyini ve aldığı biçimleri kitle hareketinin dinamiği belirler. Ama ona bilinçli bir ifade vermek her zaman devrimci öznenin işidir, bunu ancak o başarabilir.

Bütün o heterojenliği, dağınıklığı, zenginliği, çeşitliliği içerisinde aslında hareket çok saydam, bütün yönleri ve bütün sorunlarıyla. Onu bulandıran sadece kafa karışıklığının ürünü yorumlar oluyor. Hareketin ne olduğu, özellikleri, sınırları, imkanları, zaafları apaçık ortada. Kafa karışıklığı nesnel tablodan değil fakat öznel öğenin onu algılama tarzından çıkıyor.

Hareket alt düzeyden üst düzeye, basitten karmaşığa, geri biçimlerden ileri biçimlere doğru gelişir. "Bu daha başlangıç!" diyor o direnen kitleler. Bu başlangıçta bir dizi gerilik de kaçınılmazdır. Müthiş kitle katılımı bu hareketin gücünü gösteriyor. İlk günlerdeki o müthiş direnme ve yeri geldikçe çatışma kararlılığı çok önemlidir. O olmasaydı hareket bu soluğu zaten kazanamazdı. Yine de tüm bunlar bir başlangıç çıkışının tüm zaaf ve yetersizliklerini unutturmamalıdır. Hele de devrimci önderlik iddiası taşıyan devrimci öznelere.

Hareketin sınırları ve hareketi sınırlayanlar

Hareketin ne olduğu, nasıl nitelenebileceği bir başka tartışma konusu. Direniş mi, isyan mı, ayaklanma mı soruları

var ortada. Bu soruların yanıtı da basit ve tek biçimli değildir. Gerçekte burada da karmaşık bir olgusal gerçeklik var. O ilk günlerin direnme, alan tutma, çiğneyip geçme kararlılığına baktığınız zaman, buna bir tür isyan diyebilirsiniz. İstanbul'un ilk birkaç günü, İzmir'in ilk üç günü örneğinde olduğu gibi... Ama hareket genel planda bir halk direnişi formunu almış, bu sınırlarda kalmıştır. Zira AKP iktidarı hareketin başlangıçtaki kararlılığı karşısında kendi yönünden yerinde bir tutumla esnek davrandı ve geri çekildi. Böylece de hareketin daha da radikalleşmesini engellemiş oldu. Geri çekilmeseydi kitle katliamlarına varabilecek bir sertliğe yönelmesi gerekirdi; ama bu da hareketin o ilk günlerdeki dinamizmi karşısında ters teper, olaylar kontrol edilemez boyutlara sıçrar ve bu da tümüyle meşru olurdu. Ama hükümet yapısal yetersizliklerini de görerek, geri çekilme durumunda hareketin de daha geri sınırlara çekilmek zorunda kalacağı hesabıyla hareket etti ve sonuç beklediği gibi de oldu.

Bu tutumun ardından, tam da devletin umduğu gibi, hareket içinde etkin küçük-burjuva öğeler onu belli sınırlarda tutmak için çok özel bir gayret sarfetti. Taksim Dayanışması'nın bu konudaki tavrı tek kelimeyle utanç vericidir. Aman pankart asmayalım, kızıl bayrak taşımayalım, devrim ve sosyalizm sloganları atmayalım, barikatları kaldıralım, vb., vb... Kim yapıyor bunu? Bilinçli ve örgütlü küçük-burjuvazi. Kimler bunlar? ÖDP'li, EMEP'li, TKP'li kadrolar. EMEP genel başkanı bir röportajda, tabii ki biz de "vurdulu kırdılı şeyler"e karşıyız diyor. Buradaki dil bile burjuvazinin o bildiğimiz dili. Ne demek "vurdulu kırdılı şeyler"?

İlk günlerde polis terörünün o azgınlığına karşı kitleler her yolla direndiler ve bu her bakımdan meşru idi. Sonra Taksim Meydanı'nı barikatlarla çevirdiler, polis araçları da dahil ne buldularsa koydular barikatlara. Bu mudur vurduluk-kırdılık? Böyle yapmakla birileri keyfi biçimde vurdu-kırdı mı yapıyor? Hareketin sertliğini, biçimlerini, yöntemlerini bizzat hareketin gelişme seyri ve yaşanan çatışmanın mantığı belirliyor. Etki ve tepki! Karşı taraf geri çekilince sonuçta hareket de daha yumuşak biçimlere geriliyor. Ama siz bir de yumuşamanın teorisini yapıyorsanız, böylece hareketi daha da gerilere çekmeye çalışıyorsunuz demektir. Kitleler Taksim'in girişlerine barikatlar kurmuş, bunlar meşru bir kazanıma dönüşmüş, her an gelebilecek sinsi bir saldırıya karşı bir önlem olarak. Ama siz bu barikatların varlığından rahatsızsınız, zira bunun sonuçlarından korkuyorsunuz ve bu nedenle de bir an önce kaldırılmasını istiyorsunuz. Bu utanç verici tutuma komünistler, HÖC ve bir-iki başka grup dışındaki bütün bir sol dahil. Bir an önce barikatları kaldırılmasını istiyorlar koro halinde. Çünkü barikatların kalması o barikatları savunma, o barikatın önlerinde döğüşme sorumluluğu demektir. İstemedikleri, kaçındıkları, korktukları bu... Haziran Direnişi içinde solun konumu ve tutumuna gelmiş değilim henüz, bunun üzerinde ayrıca duracağım. Burada, hala hareketin aldığı biçimler ve bunun karşısında siyasal öznelerin rolü üzerinde duruyorum. Sola ilişkin değinmelerim de bu sınırlardadır.

Haziran Direnişi'nin sosyal bileşiminden kalkarak, Türkiye'de küçük-burjuvazinin ağırlığı, demokrasi sorununun önemi, demokratik devrim programının zorunluluğu diyen var mı bilmiyorum. Varsa eğe, böylelerininki boş ve umutsuz bir çabadır. Bakınız, hareket küçük-burjuvazinin etki sınırları içerisinde kaldığı zaman bir sosyal şiar bile yükseltemiyor. Eskiden, '70'li yıllarda demek istiyorum, hiç değilse komprador kapitalizme karşı, emperyalizme karşı bir tavır vardı, köylü-toprak devriminin ifadesi şiarlar vardı. Bugün artık bunlar yok. Hareketin en ileri sloganı denebilir

ki "Faşizme karşı omuz omuza!"dır. Bu ise devletin baskı ve terörüne karşı direnme kararlılığını dile getiren bir şiardır. Bugünün Türkiye'sinde buna burjuvazinin belli katmanları bile katılabilir. Zira "Faşizme karşı omuz omuza!" burada daha somut olarak despotik AKP iktidarının baskı ve terör rejimine karşı mücadele istemini dile getirmektedir. Yani o genel şiarın bugünkü somutlukta karşılığı AKP'nin keyfi polis rejimine karşı direnme meşruluğudur. Buna bugünün koşullarında burjuvazinin belli katmanları bile onay verebiliyor. Ama bu aynı zamanda hareketin sınırlarını da gösteriyor. Avrupa'dan ve ABD'den gelen olumlu tepkileri de gözardı etmeyiniz. Bu emperyalist mihraklar olup bitenleri hemen "limitler"i aşmış bulunan AKP'yi terbiye etmenin bir imkanına çevirmeye kalktılar. Zira hareketin belli sınırları var ve bunu onlar herkesten daha iyi görüyorlar. Hareketin emperyalizme ve siyonizme karşı formüle edilmiş açık ve etkin bir şiarı yok. Hareketin sermayenin sınıf egemenliğine yönelik herhangi söylemi yok. Hedef AKP iktidarı ve onu başı olarak Tayyip Erdoğan. Bu sınırlılığı emperyalist mihraklar tüm açıklığı ile daha baştan gördüler ve harekete karşı hayırhah bir tutum içine girdiler. Ondan AKP'yi yeniden "limitler içine" çekmek için yararlanmaya baktılar.

Çevrecilik ve işçi sınıfı

Kent rantlarına karşı olmak kendi başına kimseyi anti-kapitalist yapmaz. Korkut Boratav, Mustafa Sönmez gibi aydınların yanılgısı bu. Nedir kent yağması diye soruyor ve neoliberal azgınlığın bir görünümü diye yanıtlıyorlar. Ardından neoliberal azgınlığın karşısına işçi sınıfı ideolojisini koyuyorlar ve buradan da anti-kapitalizme bağlıyorlar. Bu çok düz, çok basit, aynı anlama gelmek üzere çok yüzeysel bir mantık. Tekellerin bu tür bir doğa yağmasına karşı dünyada otuz yıldır küçük-burjuvazi ile burjuvazinin alt katmanları muhalefet ediyorlar. Batıdaki yeşilci-çevreci hareket tam da budur. Ama bu aynı hareket aynı zamanda kapitalist düzenin sağlam dayanaklarından biridir, onun doğum yeri olan Almanya'da en açık örneğini gördüğümüz gibi. Anti-kapitalist olmak bir yana her türden kapitalist politikanın aleti de oluyor bu aynı hareket. Almanya ikinci emperyalist savaş sonrası dönemde dışarıya ilk askeri gücünü tam da Yeşiller'in ortağı olduğu bir hükümet döneminde gönderdi. Hükümetin dışişleri bakanı Yeşiller'in lideriydi ve bu işi yaparken Alman tekellerinin gözdesiydi. Almanya'nın etkin bir savaş gücü olarak yeniden dünya sahnesine çıkması Yeşiller'in ve sosyal-demokratların ortak hükümeti döneminde gerçekleşti. Bu aynı zamanda anti-kapitalist bir programdan koparılmış bir çevreciliğin, rant yağması karşıtlığının, feminizmin, ulusalcılığın (ezilen ulus duyarlılığı anlamında), düşünce özgürlüğünün, insan hakları savaşçılığının sınırlarını gösteriyor. Bunlar anti-kapitalist bir programa bağlanmadıkları ölçüde bu düzenin sınırları içerisindeki tepkilerdir, bu düzen onları her zaman maseder, sonuçta terbiye ederek kendine bağlar. Bu türden akımlar kurulu düzenin karşısına çıkamazlar. Kapitalist sınıf düzeninin karşısına çıkma konum ve dolayısıyla yeteneği olan biricik sınıf, işçi sınıfıdır. Bilimin ve tarihin açıklıkla ortaya koyduğu gibi.

Ama çok sözünü ettiğiniz işçi sınıfı da hareket içinde yoktu ki diyebilir bazıları. Evet, işçi sınıfı örgütlü gücüyle Haziran Direnişi'ne katılamadı. Ama işçi sınıfı bu ülkede '87'den beri direniyor. Haziran Direnişi'nin hemen öncesinde metal işçileri olarak direniyordu, Hava işçisi olarak direniyordu, direnişten hemen sonra tekstil işçisi olarak direnmeye devam etti. İşçi sınıfı bu ülkede her zaman hareket halindeydi. Haziran Direnişi'nde etkin bir şekilde yer alamadı. Zira o kendi tepki birikimini sınıfsal duyarlılıkları üzerinden

her zaman bir biçimde dışarı vuruyordu. Küçük-burjuvazinin çok hassas olduğu bazı konularda ise işçi sınıfının hassasiyeti halen zayıftır. Çevrecilik bunun bir örneğidir. Çevreci duyarlılık işçi sınıfı saflarında halihazırda son derece zayıftır ve bu da onun genel bilinç geriliğinin bir yansımasıdır. Ama işçi sınıfı nesnel toplumsal konumuyla kurulu sınıf düzeninin karşısına çıkabilecek biricik sınıftır. Dolayısıyla kapitalizmin doğayı, çevreyi, bir bütün olarak gezegenimizi sonu gelmez bir sermaye birikimi dürtüsü ve aşırı kar hırsıyla hoyratça yağmalayıp tahrip etmesinin üstesinden de gelebilecek biricik sınıf...

Öte yandan Haziran Direnişi içinde etkin toplumsal katmanlar işçi sınıfına çok uzak da değiller. İşçi sınıfının etkin bir biçimde harekete geçebildiği her durumda bu katmanların önemli bir kesiminden ona destek gelecektir. Kuşkusuz öteki bazı kesimler de karşısına geçecek, burjuvazinin yanında saf tutacaklardır. Halihazırdaki hareket bile henüz salt demokratik istemler sınırlarında kaldığı halde kendi içinde bir ayrışma yarattı. Bazıları, bizim için sorun üç ağaç meselesiydi ama baktık ki bunu birileri hükümet karşıtı bir harekete çeviriyor, bunun üzerine biz yolumuzu ayırmak durumunda kaldık diyebildiler. Bunu belli bireyler dile getirdiler; ama böylece, başlangıçta hareket içinde yer alıp da sonradan ondan kopan belirli bir kesimin duygu ve düşüncelerini dile getirmiş oldular.

Haziran Direnişi'nin gücü ve sınırları

Haziran Direnişi'nde zor olan, onun gücünü değil fakat sınırlarını görebilmektir. Gücünü herkes görebiliyor, üstelik çoğu durumda oldukça abartılı bir biçimde. Biz hareketi yerli yerine oturtmalı, sınırlarına ve zaaflarına da açıklıkla işaret etmeliyiz. Ama bu bizi hareketi küçümseme hatasına da götürmemelidir. Haziran Direnişi bugünün koşullarında muazzam önemde bir kitle harekettir. Yarınki daha büyük, daha etkili ve en önemlisi de devrimci kitle hareketlerinin yolu tam da bu türden büyük toplumsal çalkantıların oluşturacağı yeni atmosferle düzlenecektir. Bugünün Türkiye'sinin böyle büyük bir toplumsal çıkışa gerçekten ihtiyaç vardı. Hareketin etki ve sonuçları zaman geçtikçe daha iyi anlaşılacaktır. Demek istiyorum ki hareketin siyasal anlamını ve önemini hiçbir biçimde küçümsemeyelim, ama bunu onun gücünü olduğundan öte boyutlarda görmeye de vardırmayalım. Soldaki durum büyük bir bölümüyle halen bu.

Hareketi nitelik olarak da, güç olarak da olduğundan farklı görme eğilimi şu an tehlikeli bir eğilim olarak duruyor. Oysa, düzen solu, burjuvazinin belli kesimleri, ABD, AB bu harekete hayırhah bir tavırla yaklaşıyorlar, ona kontrolden çıkan AKP'yi hizaya sokmanın bir imkanı olarak bakıyorlar. Kuşkusuz hareketin radikalleşmesinden korkuyorlar ama belli sınırlar içerisinde kaldığını, pek de kolayca radikalleştirilemediğini, halihazırda bunu başarabilecek devrimci öznelerin olmadığını da görüyorlar. Halen bunun rahatlığı içerisindeler. Ne zaman ki hareket belli sınırları aşmaya başlar, işte bu durumda hemen açıktan karşısına geçer, AKP'yi her yolla desteklerler. Ama hareket mevcut sınırlarda kaldığı sürece, AKP'yi terbiye etmeye fazlasıyla elverişli onlar için. Haziran Direnişi AKP'nin kurmaya çalıştığı sınırsız siyasal ve kültürel tekele karşı bir çıkış ve bu türden bir tekelden kendilerine göre nedenlerden dolayı onlar da rahatsız. AKP'nin ölçüyü kaçırdığını, bazı sınırları aştığını düşünüyorlar ve hareket bu sınırlarda kaldığı sürece ondan bu doğrultuda yararlanmak istiyorlar. Bu nedenledir ki Haziran Direnişi'ni çevre, yaşam tarzı, kadın sorunu ve Alevi duyarlılığının en dar sınırlarında tanımlamaya özen gösteriyorlar. Elbette kendi yönlerinden bu dar sınırlarda

tutmaya da çalışarak.

Haziran Direnişi'nde açık-seçik sınıfsal bir talep yok, net biçimde formüle edilmiş anti-emperyalist şiar yok. Daha da dikkate değer olan, sol parti ve grupların bunu fazlaca zorlamamış olmaları. Zira birçok kimse hareketin imkanları kadar sınırlarının da farkında. Kimse bu sınırları zorlamaya kalkmadı, bunun hareketin birleşik gücünü dağıtacağından korktu. Hareketin AKP karşıtlığı ortak paydasında kalması bu aşamada birçoklarına yeterli göründü. Ama işte bu da hareketin gerçek sınırlarını gösteriyor.

Bu böyle olsa bile bugünün Türkiye'sinde hareketin bu sınırlarda kendisini dışa vurması da muazzam bir önem taşımaktadır. Türkiye'nin bugünkü koşullarında buna gerçekten ihtiyaç vardı. Bu gerçeği görmeli ve önemsemeliyiz. Fakat bunun yalnızca önemli bir ilk çıkış olduğunu, asıl derinliği olan, giderek açık sınıfsal boyutlar kazanacak mücadelelerin böylesi çıkışların düzlediği zeminler üzerine geleceğini unutmaksızın. Bunun daha bir başlangıç olduğunu gözönünde bulundurarak.

Haziran Direnişi'nin işçi sınıfı kitleleri üzerinde de oldukça olumlu bir etkisi olduğundan kuşku duymamak gerekir. Ruh hali olarak, özgüven olarak, davranma yeteneği olarak. AKP işçi sınıfının geri ve gerici kesimlerini kendi çizgisinde kemikleştirmeye kalksa bile bu böyle. Gericiliğin gücü edilgenliğin gücüdür. Tayyip Erdoğan işçi sınıfının belli kesimlerini gerici demagojik söylemleriyle sersemletse bile bu etkin bir hareket olarak kendini dışavurmaz. Oysa, bu hareketten olumlu etkilenen işçi sınıfının ilerici katmanları davranma pratiği içine gireceklerdir. Tayyip Erdoğan'ın gücü edilgenliğin gücüdür, sandığın gücüdür. Onun için sandık, sandık, sandık diyor başka bir şey demiyor. Oysa Haziran Direnişi'nin ve onu izleyecek öteki çıkışların gücü mücadelenin gücüdür, sokağın gücüdür, davranmanın gücüdür. Bu nedenle biz hareketin işçi sınıfının ilerici katmanlarına mücadele etme ruhu ve cesareti vermesi olgusunu önemseyelim. Olayın aktif, dinamik yönünü görelim, edilgen pasif yönünü değil. Olup bitenlerden olumsuz etkilenen kesimlerin tepkisi en fazla sandık tepkisidir. Olumlu etkilenenlerinki ise mücadeledir, sokaktır, dinamizmdir. Ve siyasette etkin, hareket halindeki güçler önemlidir, edilgen pasif güçler değil.

Biz bunu Mısır'daki halk hareketini değerlendirirken de söyledik, haklı çıktık. Reformist kafa halk hareketini izleyen seçimlerin sonuçları üzerinden bakarak onu küçümsüyor, hareketin dinsel gericiliği iktidara getirdiğini iddia ediyordu. Biz ise soruna böyle bakmanın büyük bir toplumsal patlamanın etki ve sonuçlarına parlamentarist bir kafayla bakmak anlamına geldiğini vurguluyorduk. Reformist kafa sandık üzerinden, devrimci olan mücadele alanları üzerinden bakar olup bitenlere. Sokağa çıkan, itiraz eden, direnen, polisin, yasağın-yasaların karşısına dikilen, böylece diktatörler deviren ve bunu algılayan kitleler üzerinden bakar olaya. Onun kitlelerin ruh halinde, itiraz etme tutumunda, yasaların ve yasakların çiğnenebileceği bilincinde yarattığı etki üzerinden bakar ve yarınki mücadelelerde bu etkinin kendini göstereceğine inanır.

Dediklerimizin özü buydu. Çok geçmeden olaylar bu bakışı olduğu gibi doğruladı. Meydanlara yeniden milyonlar çıktı, daha aradan ancak bir sene geçmişken bu kez Müslüman Kardeşler'i devirmek üzere. Daha örgütlü ve daha bilinçli olsalardı, kazanımlarını askeri darbeye yem etmezlerdi. Ama devrimci bir önderlikten yoksunluk, böylece yönsüzlük, burjuvazinin belli katmanlarının etkisi altında olmak, bugün dünyada bu türden hareketlerin yaygın bir özelliğidir. Halihazırda Türkiye'deki hareketin de bir özelliği olduğu gibi. Bu bir durum, bu bir safha. Herşey gösteriyor ki bu safhalardan zorunlu olarak geçilecektir.

(Devam edecek...)

Yeni dönem bilinci ve pratiği

Partimiz uzun bir dönemdir yeni bir tarihsel döneme girilmiş olduğunu vurguluyor. Dünya çapında olayların seyri, özellikle 2000'li yıllardan başlayarak yaşananlar, yeni tarihsel dönem olgusunu çok daha elle tutulur hale getirdi. Bir yanda emperyalist-kapitalist dünya kriz dinamiklerini kontrol etmekte giderek zorlanırken, diğer yanda buna yeni bir düzeyde emperyalist nüfuz mücadeleleri ve bunun ürünü savaş dalgası eşlik etti. Bu sürecin 2007-08'de ABD'de başlayan iktisadi çöküşle yeni bir aşamaya sıçradığı biliniyor. Kapitalist dünyanın ancak 20. yüzyıldaki iki büyük bunalımıyla karşılaştırılan bu büyük depresyonu, son beş yıldır dünyadaki olayların seyrini belirleyen en temel gündem durumunda. Son beş yıl aynı zamanda dünya çapında yeni sosyal patlamalara, emperyalistler arası güç dengelerinde çeşitli değişimlere ve bunlara paralel olarak ikinci bir bölgesel savaş dalgasına sahne oldu. Günümüzde sözkonusu tarihsel dönem perspektifini doğrulayan ve dünya çapında derinleşip yayılan bu tablodan etkilenmeyen, çok yönlü emperyalist bunalımın sonuçlarıyla yüzyüze gelmeyen alan kalmamış gibidir.

Yeni tarihsel dönemin Türkiye'deki yansımaları

Türkiye'nin toplumsal-siyasal süreçleri de yeni tarihsel dönemin belli başlı belirtilerini sergiliyor ve onun temel karakteristikleri üzerinden şekilleniyor. Dünya kapitalizminin şiddetlenmekte olan son büyük ekonomik bunalımı, Türkiye'de de çöküş dinamiklerini biriktirmeye devam ediyor. Bir yandan sürekli büyüyen borçlarla ekonominin ayakta tutulabilmesi, diğer yandan faturanın açık ya da dolaylı biçimlerde sınıf ve emekçi kitlelere ödettirilebilmesi sayesinde, Türkiye'nin krizden az etkilendiği yanılsaması hala da yaratılabiliyor. Fakat ekonominin dış borç, cari açık, büyüme oranı, alımgücü paritesi vb. verileri, bu yanılsamanın sürdürülebilmesinde sona gelindiğini gösteriyor.

Türkiye emperyalist hegemonya bunalımındaki derinleşmenin, dolayısıyla emperyalist saldırganlık ve savaş politikalarının da canlı bir arenası durumundadır. ABD emperyalizminin başını çektiği batılı emperyalist ittifakın saldırgan siyaseti, Türk devletini Ortadoğu'da fiilen tüm halklara düşmanlık güden başlıca tetikçi haline getirmiş bulunuyor. Gerek Libya'ya saldırıya verdiği destek ile özellikle ikibuçuk yıldır Suriye'deki gerici iç savaşta açıktan üstlendiği kanlı misyon, bunun en uç ifadeleri oldular. Dış politikadaki saldırganlığın tırmanışı, bu dönem boyunca NATO'nun silah, radar üssü, asker vb. yığınağındaki artışla da sürdürüldü. Emperyalizmin yeni dönem çıkar ve tercihlerine göre yapılandırılan saldırgan Türk dış politikası, içinde bulunduğumuz tarihsel dönemin en belirgin yansıması oldu.

Büyük toplumsal sarsıntılar dönemi

Yeni tarihsel dönemin Türkiye'deki yansımalarının son halkasını ise Haziran'daki büyük sosyal patlamayla birlikte devam edegelen süreç oluşturdu. Türkiye'nin işçi-emekçi kitleleri, ilerici-aydın dinamikleri ve gençlik yığınları, son üç yıldır dünya çapında gündemi belirleyen sosyal patlamalar kervanına görkemli bir giriş yaptılar. Düne

kadar toplumsal yaşamın üzerine bir karabasan gibi çöken iktidarlaşmış dinsel-gericilik, büyük halk hareketi sayesinde ağır bir darbe yedi. AKP iktidarı şahsında medyasıyla, işbirlikçi burjuvazisiyle, partileriyle, baskı ve şiddet aygıtlarıyla tüm düzen cephesi büyük bir sarsıntıya uğrarken, toplumsal mücadele dinamiklerinde bir bilinç yenilenmesi, mücadeleye katılım anlamında bir ileri sıçrayış yaşandı. Nereden bakılırsa bakılsın, yeni bir Türkiye'de yaşadığımız konusunda hemen hiç kimsenin bir itirazı yok.

Haziran Direnişi'nden çok da uzak olmayan bir dönemde, 2012 sonbaharında toplanan TKİP IV. Kongresi, *"Dünyanın ve Türkiye'nin geleceğinde büyük toplumsal sarsıntılar, toplumsal devrimlere doğru büyüyebilecek büyük birikimler"* olduğunu vurgularken, temelsiz bir iyimserlikle değil, tarihsel dönem perspektifiyle hareket ediyordu. Dinsel-gericiliğin toplumsal muhalefet güçlerinde karamsarlığı derinleştirdiği bir sırada TKİP'nin bu değerlendirmeleri, "dünya olaylarının seyrini tarihsel sürecin bütünlüğü içinde, marksist teorik-sınıfsal bakış ile tarihsel perspektifi birleştirerek ele alma"sına dayanıyordu. Haziran Direnişi, Türkiye'nin geleceğindeki büyük toplumsal sarsıntıların kendiliğinden ama görkemli bir ilk açılışı oldu. Devamının geleceğinden artık kimse şüphe duymuyor. "Bu daha başlangıç, mücadeleye devam!" şiarı da bunu anlatıyor.

Direnişin yarattığı etkilenme ve birikim

Uzun yıllardan sonra gündeme gelen bu büyük patlamanın ve haftalarca süren militan eylemlerin hareket halindeki kitlelerin bilincinde büyük değişimler yarattığından kuşku duyulmamalıdır. Öğrencisi, işçisi ve emekçisiyle dönemin gençlik kitlesi ana gövdesiyle hareketin içinde yer aldı. Bu yer alış çoğu durumda hareketin militan niteliğini belirleyecek bir düzeydeydi.

Bu büyük halk hareketi, Türkiye'nin tüm güçleriyle eylemler içinde yer alan ilerici-sol ve devrimci birikimini de dolaysız olarak etkilemiş durumdadır. Şüphesiz sol hareketin ezici bölümünü oluşturan reformist akımlar kimliklerine uygun bir tarzda hareket ettiler. Kitlelerin düzenle keskin bir şekilde karşı karşıya kaldığı durumlarda, geriye çeken bir tutum takındılar. Halihazırda ellerinde tuttukları güç ve olanakları (kitle tabanı, sınıf mücadelesinin bazı önemli mevzileri, kadro niceliği vb.) kendiliğinden harekete geçmiş kitlelerin militanlığının bile gerisinde tuttular. Direniş konusunda yürüyen tartışmalar henüz işin bu yanlarına çok girmiş değil. Fakat direnişin ortaya çıkardığı militan potansiyel ile henüz reformist akımların saflarında da olsa devrimci özlemlere sahip sol kitle tabanı mutlaka bunları da sorgulayacak ve kanalını bulduğunda yönünü ihtilalci devrimciliğe çevirecektir.

31 Mayıs patlamasının nedenlerini, güçlerini, bugüne ve geleceğe etkilerini sürekli değerlendirmelere tabi tutan öteki bir odak ise düzen cephesidir. AKP iktidarı bu büyük hareketi kontrol altında tutmak için öncelikle faşist baskı ve devlet terörüne başvurdu. Öte yandan, ulusalcı-sol olarak tanımlanan burjuva akım, emekçilerin yaygın katılımıyla süren direnişi kendi denetimine alıp salt AKP karşıtlığına sıkıştırmak doğrultusunda küçümsenmeyecek bir pratik sergiledi. Düzen medyasının da etkin katılımıyla sürdürülen bu çabanın öteki ayağını ise kendiliğinden hareketin içinde politize olmaya başlayan kitlelerin, özellikle de yeni dönem gençliğinin sol ve devrimci hareketlere yönelmesini engellemek oluşturdu. Örgüt ve siyaset düşmanlığı üzerinden sürdürülen bu kampanyanın, AKP'nin uyguladığı polis teröründen daha az etkili olmadığı açıktır. Taksim meydanında özellikle solu-devrimcileri hedefleyen 11 Haziran'daki azgın polis saldırısında, solun militan kesimleriyle, militan emekçilerin, gençlerin ve kadınların yalnız bırakılması, esasta devrimci örgüt ve politika düşmanlığı yapan bu güçlerin eseri olmuştur.

Yeni dönem Türkiye'sinde egemenler bir yandan militarizme ve silahlanmaya, diğer yandan baskı ve terör kuvvetleri olarak polis, ordu, yargı, cezaevi sistemi vb.'ni tahkim

etmeye ağırlık verirken, bir yandan da gelişen toplumsal hareketleri düzen sınırlarında tutmanın politik alternatiflerini hazırlamaya bakıyorlar. Bu çabaların AKP'nin kitle desteğinin zayıfladığı dönemlerde çok daha yoğunlaşacağı açıktır. Haziran Direnişi'nin ilk haftalardaki güçlü basıncının, iktidar bloku olarak dinsel-gerici akım içinde bile çatlakların daha görünür hale gelmesine, hatta alternatif oluşturma eğilimlerine yol açtığı unutulmamalıdır.

Güncel bir sorun olarak devrime hazırlık hedefi

Yeni tarihsel dönem değerlendirmesinde dünyada ve Türkiye'de bunalımlar ve savaşlarla birlikte "toplumsal devrimlere doğru büyüyebilecek birikimlere" işaret eden partimiz, önündeki en temel göreve şu sözlerle işaret etmişti:

"Tüm alanlarda, tüm cephelerde devrime hazırlık, onun tüm çalışmasının ve mücadelesinin kalbinin attığı şaşmaz hedeftir. Bu hazırlığın tayin edici halkası sınıfla devrimci temellerde birleşmektir, sınıf hareketini devrimcileştirmektir, sınıfı geleceğin devrimine çok yönlü olarak hazırlamaktır. TKİP'nin uzun yılları bulan çabalarına, bu doğrultuda elde ettiği son derece önemli deneyimlere ve bu alandaki ilk önemli kazanımlara rağmen, partiyle sınıfın devrimci birliği hala de çözülmeyi bekleyen bir sorundur. Türkiye'nin devrimci geleceği bu sorunun çözümüne bağlıdır. Türkiye'de olayların yeni dönemine proletarya sosyalizminin damgasını vurabilmesi bu doğrultuda alınacak esaslı mesafeye bağlıdır." ***(TKİP IV. Kongre Bildirisi, Ekim 2012)***

Devrime hazırlık hedefi ve bunun tayin edici halkası olarak sınıfla devrimci temellerde birleşme ihtiyacı, yeni tarihsel dönem içinde alabildiğine güncel ve yakıcı bir sorun olarak öne çıkmaktadır. Yaz boyunca dünyada ve Türkiye'de yaşanan olaylar Kongre Bildirisi'ndeki belirlemenin ne denli isabetli olduğunu çarpıcı biçimde göstermiştir. İlkin hiç beklenmedik bir anda Türkiye görkemli ve sarsıcı bir sosyal patlamaya sahne olmuştur. İkinci olarak bu hareketin, işçi sınıfının devrimci önderliğinden yoksun olduğu için, kitleselliğine, militanlığına ve soluğuna rağmen, sermaye düzenine etkisi belli bir sınırda kalmıştır. Gene yaz sürecinde gündeme gelen ve yer yer 30 milyona yakın insanın katılımından söz edilen Mısır'daki ikinci sosyal patlama, sınıfın devrimci önderliğinden, bunun örgütlü biçimi olarak devrimci sınıf partisinden yoksunluk koşullarında, emperyalistler ve yerel egemenler tarafından bir kez daha kontrol altına alınmıştır. Sorun bu denli güncel ve yaşamsaldır.

Devrime hazırlık bilinci

Dönemin görev ve sorumluluklarını devrimci temelde omuzlayabilmek, sürece böyle bakamayanların işi olamaz. Bir başka deyişle yeni dönemde devrime hazırlık, her şeyden önce bir bilinç sorunudur. Yeni dönemin devrim partisi, bu partinin örgütü ve kadrosu olabilmek, öncelikle tarihsel dönem kavrayışını her bakımdan özümsenmiş bir bilince dönüştürmekle mümkündür. Bunun hangi düzeyde yapılmış olduğunu ise yaşam ve faaliyet pratiği gösterecektir.

Halihazırda yeni tarihsel dönem bilincinin sınamadan geçtiği bir süreç yaşamış bulunuyoruz. Kimi yerel örgütlerimiz ve yoldaşlarımız yeni dönemin ihtiyaçlarına yanıt üretmekte, daha doğru deyimle silkinip yenilenmekte başarısız kalırken, bir dizi yerel örgüt ve parti militanı ise partinin yüzünü ağartan pratiklere imza atabildiler. Devrime hazırlık hedefi için bu kadarının yetersiz kalacağı, dönemin olanaklarını güce dönüştürmek için tüm parti bünyesinin yeni dönem bilinciyle seferber olması gerektiği, tüm kadro ve örgütlerin mükemmel işleyen bir organizmanın yapı taşları haline gelmesi-getirilmesinin zorunluluğu yeterince açık olmalıdır.

Başta da belirttiğimiz üzere, bir devrim toprağı olarak Türkiye'de artık her bakımdan yeni bir dönem açılmıştır. Bu dönemi kazanmak istiyorsak, parti kongresinin de vurguladığı

gibi, güne dünün kalıplarıyla, alışkanlıklarıyla, kanıksanmış faaliyet düzeyiyle yanıt veremeyiz. Tarihsel dönem bilincinin pratik karşılığı bir dizi alandan yansıyabilmelidir.

Yeni dönemin pratik gerekleri

Bu çerçevede ilk sırayı hala da politik önderliğe dayalı çalışma tarzının sorunları alıyor. Başta yönetici kadrolar olmak üzere parti güçlerinin önemli bir bölümü, yaşanan dönemin ortaya çıkardığı zengin deneyime, her aşamasında dayattığı büyük ihtiyaçlara, büyük bir motivasyon ve moral yaratan atmosferine rağmen parti yayınlarını besleyip güçlendirmekte, daha doğru bir deyimle partinin yayın araçları üzerinden kolektif önderliğinin gerçekleştirilmesinde verili zaafiyeti sürdürebildiler. Oysa tüm partililerin partinin düşünsel-yazınsal üretimine etkin katılımı, döne döne tartıştığımız çalışma tarzının olmazsa olmazıdır.

Öte yandan, kimi yerel örgütler, böylesi dönemlerde hayati düzeyde belirleyici olan etkin yerel inisiyatifi göstermekte, özellikle de bunu kitlelerin eylemine önderlik alanında sergileyebilmekte atıl kalabildiler. Oysa öteki bazılarının olumlu pratiğinin doğruladığı gibi, etkin yerel inisiyatif politik önderliğe dayalı çalışma tarzının ikinci olmazsa olmazıdır ve dönemin de tanıklık ettiği gibi hareketli dönemlerde çok daha büyük bir önemi vardır.

İkinci sırada partinin hem kitle tabanını hem de kendi niceliğini büyütmek anlamında kitleselleşme sorunu gelmektedir. Parti kongremiz bu sorunu, darlığı kırmak, niteliğin geliştirilmesi için niceliğin sıçramalı büyümesi olarak da tanımlamıştı. Haziran Direnişi'yle açılan dönem, küçümsenemeyecek bir mücadele potansiyelini politizasyon sahnesine sürdü. Henüz kendiliğinden hareketin sınırlarında bir bilinç taşıyan bu potansiyelin önemli bir kesimini işçi-emekçi kökenli gençlik oluşturmaktadır. Politik müdahaleye, dolayısıyla sol ve devrimci yönelimlere açık bu potansiyelin devrime kanalize edilebilmesi, herkesten çok devrime hazırlanan bir partinin sorumluluğudur.

Bunun için ajitasyon, propaganda ve örgütlenmede olduğu gibi kitle çalışmasında da mevcut kalıpları kırmak gerekmektedir. Başta işçi ve emekçi öğeleri olmak üzere politikaya ilgi duymaya başlayan bu gençlik birikiminin kazanılması, onların yaşam, çalışma veya eğitim alanlarını her zamankinden daha büyük bir enerjiyle döne döne kuşatmaksızın mümkün olmayacaktır. Bunun öteki yanını ise olanakların olduğu her yerde eylemli süreçleri örgütlemek, gelişen eylemlere etkin ve militan bir şekilde katılmak ve eylemli önderlik inisiyatifini sergileyebilmek oluşturuyor.

Yeni dönem bilincinin pratik karşılığı üçüncü olarak, dönemin ortaya çıkardığı potansiyeli ve sınıf içindeki kesintisiz çalışmamızın imkanlarını değerlendirerek, sınıf içinde mevziler kazanmak konusunda sonuç almak anlamına geliyor. Bu alanda mesafe almak, sınıfa etkin müdahalenin, diğer bir deyişle onu mücadele sahnesine çekmenin, dolayısıyla da sınıf hareketini devrimcileştirmenin en kritik halkasıdır. Üstelik bu alanda muazzam bir boşluk olduğu Haziran Direnişi sürecinde bir kez daha ortaya çıkmıştır. Koşulların çok daha olgunlaştığından, güç ve olanaklarımızın düne göre daha fazla olduğundan şüphe duymak için hiçbir neden yoktur. Gelinen yerde mesele, uzun yıllardır hedefli ve soluksuz bir çalışma yürüttüğümüz belli başlı sanayi havzalarında hedefe kilitlenerek sonuç almayı başarmaya bakıyor.

Son olarak yeni dönem bilinci, tüm bu görevleri hayata geçirmekte anahtar rolü oynayacak ihtilalci örgütlülüğün sürekli tahkim edilmesinde, örgüt saflarında devrimci-militan kimliğin eylemli süreçler içinde geliştirilmesinde karşılığını bulabilmelidir. Türkiye'de süregiden polis devleti uygulamaları, Türk burjuvazisinin iç ve dış politikasındaki savaş ve saldırı çizgisi, bunun bir gereği olarak düzenin faşist baskı ve terör aygıtlarını sürekli güçlendirmesi, illegal-ihtilalci örgütlenmeyi, yasadışı faaliyet ve araçları güncel planda çok daha yakıcı hale getirmektedir. Tüm parti örgütleri ve her bir partili sürece bunların gerektirdiği ihtiyaçlar ve sorumluluklar üzerinden bakabilmelidir.

Haziran Direnişi, devrimci önderlik ve inisiyatif

Geçtiğimiz aylar bir kez daha kitle eylemlerine, direnişlere ve sokak çatışmalarınra tanıklık etti. Yıllar içerisinde büyüyen öfkeleriyle meydanlara inen yüzbinler emperyalist-kapitalist dünyanın efendilerine korku salmaya devam ediyorlar.

Türkiye'de onyıllardır mayalanan öfkenin Gezi Direnişi ile büyük bir patlamaya dönüşmesi, Brezilya'da sosyal sorunlar karşısında kitlelerin isyan etmesi ve Mısır'da gelişen hareketin İhvan yönetimini alaşağı etmesi, içerisinden geçtiğimiz tarihi dönemin güncel örnekleri olarak yaşandı/yaşanıyor. Bu aynı süreçte dünyanın değişik bölgelerinde yaşanan kitle eylemlerini, grevleri ve sokak çatışmalarını da bunlara eklemek gerekiyor.

Devrimci önderlik ve devrime hazırlık!

"Tarih sınıf savaşları tarihidir"... Komünist Manifesto'nun bu veciz cümlesi, komünistler açısından içinden geçmekte olduğumuz günleri doğru ve bilimsel bir temelde değerlendirmek için tam bir kılavuz ipi olarak ele alınmalıdır. Zira toplumsal-tarihsel süreçler ve kitle hareketleri, sınıfsal çelişkilerden, onların döne döne ürettiği sorunlardan bağımsız şekillenmezler. Tersine toplumsal gelişmeler, sınıf çelişkilerinin ve mücadelelerinin bir sonucu olarak gündeme gelirler. Türkiye'yi sarsan büyük Haziran Direnişi de bu zemin üzerinde şekillenmiştir.

O halde devrimci önderlik ve devrime hazırlık sorununu öncelikle sınıfsal bir düzlemde ele almak, Haziran Direnişi'nin "önderlik" sorunlarına öncelikle buradan bakmak gerekiyor.

31 Mayıs'ı Hazirana bağlayan gece patlak veren büyük direnişin en temel zaafiyet alanı, politik ve örgütsel açıdan devrimci bir önderlikten yoksun olması idi. Bu durum, bunu başarabilecek, dahası hareketi bir adım daha ileri taşıyacak yegâne sınıfın, işçi sınıfının verili tablosundan bağımsız değildir. Hareketin ihtiyaç duyduğu önderlik pratiğini sergileyebilecek olan işçi sınıfı, Haziran Direnişi'ni örgütsüz ve dağınık bir şekilde karşıladı. Böyle bir harekete önderlik edebilecek bir sınıfsal örgütlülükten (sendikal planda dahi) yoksun idi. Bu nedenle kitle hareketi burjuvazinin farklı kesimleri karşısında savunmasız kaldı. Devrimci önderlikten yoksun kalan kitle hareketi hızla burjuvazinin ve küçük-burjuvazinin politik temsilcilerinin yönlendirmelerine açık hale geldi. Fakat büyük bir çaba harcasalar da, bu sınıflar hareketin inisiyatifini tam olarak ele alamadılar.

Dünya da yaşanan gelişmeleri erken bir tarihte değerlendiren ve yeni bir "bunalımlar, savaşlar ve devrimler dönemi" içerisine girildiğin tespitini yapan komünistler, devrime hazırlığı ivedi bir görev olarak tanımladılar. Devrime hazırlık üzerinden bir dizi sorumluluğun altını çizerek, özellikle işçi sınıfı içerisinde mevziler kazanmayı ve bu hedefle hayata geçirilen sınıfı devrime kazanma pratiğini yakalanması gereken temel halka olarak ele aldılar.

Zira tamamen nesnel koşullar üzerinden şekillenen ve toplumun derinliklerinde mayalanan kitle hareketleri kendisini patlamalar olarak ortaya koyduğunda, sürece yön vermek ve önderlik edebilmek için hazırlıklı olmak büyük önem taşımaktadır. Eğer kitlelere yön verebilecek bir konumlanışa sahipseniz, bunun politik ve örgütsel zeminlerini sağlam bir şekilde önden inşa edebilmişseniz,

hareket patlak verdiğinde hızla inisiyatifi ele alabilir, hareketi devrimci bir mecraya yönlendirebilirsiniz. Bu ise en başta işçi sınıfı içerisinde politik ve örgütsel olarak mevzilenmek, sınıfın öncü kesimlerini devrime kazanmakla mümkündür.

Türkiye'yi sarsan büyük Haziran Direnişi, komünistlerin bu tespitini olgusal olarak bir kez daha doğrulamış oldu. "Devrime hazırlığın" kritik önemi bizzat hayatın içerisinde somutlandı.

Komünistler Haziran Direnişi üzerinden yaşadıkları sınanmanın tüm somut sonuçlarını döne döne değerlendirmeli, devrimci önderlik ve devrime hazırlık bakışı üzerinden sonuçlar çıkarabilmelidirler.

Devrimci önderlik ve ideolojik donanım

Komünistler olarak en önemlik üstünlük alanımızın marksist dünya görüşü temelinde inşa ettiğimiz ideolojik kimliğimiz olduğunu sıklıkla vurgularız. Gelişim süreçlerimizde önümüze çıkan zorlukları aşmaktan sınıflar mücadelesinin görev ve sorumluluklarını omuzlamaya kadar, ideolojik kimliğimiz belirleyici bir yer tutmaktadır.

İşte sahip olduğumuz bu üstünlük alanı (ideolojik donanım), kitlelerin harekete geçtiği günlerde devrimci önderlik pratiği açısından kilit bir rol oynamaktadır ve oynayacaktır. Zira toplumun birçok katmandan oluşan değişik kesimlerinin harekete geçtiği, yer yer karşı karşıya geldiği ve farklı politik güçlerin devreye girdiği karmaşık bir süreçte yolunu bulmak, her şeyden önce sarsılmaz bir ideolojik kimliğe sahip olmayı gerektirir. İkincisi, devrimci bir önderlik pratiği ortaya koyabilmek için hareketi tarihsel ve toplumsal ilişkiler içerisinde kavrayabilmek büyük bir önem taşımaktadır. Bu ise sağlam bir teorik donanımı gerektirir. Eğer marksist dünya görüşü ile gereğince donanmamışsanız, sokakları saran kitle hareketi sizi de içerisine alır ve sürükler. Harekete önderlik etmek bir tarafa, hareket sizi kendisine benzetir, rengini verir ve aktığı yöne doğru taşır.

Bunu görmek için reformizmin Haziran Direnişi sürecindeki pratiğine bakmak yeterli olacaktır. Patlayan kitle hareketi bu çevreleri hızla aşmış, hareketin önüne geçemeyen reformizm, militanlaşan ve direnmekte kararlı olan kitlelerin arkasından yürümek durumunda kalmıştır. Tüm "barışçıl" eylem çağırılarına ve hareketi bu düzlemde tutma çabalarına rağmen, kitleler fiili, meşru ve militan bir direniş pratiği ortaya koymuş, bu çevreler ise istemeyerek de olsa barikat başlarına gelmek zorunda kalmıştır.

Kitlelere önderlik ve bir kez daha "darlığı kırmak" üzerine

Biz komünistler açısından ise sorun bambaşkadır. Zira süreç boyunca hareketi ileri taşımak için tutarlı-militan bir pratik ortaya koymuş bulunuyoruz. Sistematik olarak harekete yönelik devrimci müdahalelerde gerçekleştirdik. Yukarıda altını çizdiğimiz gibi, bunu sağlam bir dünya görüşüne, devrimci bir sınıf çizgisine sahip olmamız sayesinde başarabildik.

Fakat sürece müdahale açısından yeterli mevzilere ve bu mevzileri tutacak kitleselliğe sahip olamamak, harekete yön vermemizi fazlasıyla zorlaştırmıştır. Özellikle son süreçte öne çıkardığımız "darlığı kırmak" çağırısı, tüm yakıcılığını direniş günlerinde fazlasıyla hissettirmiştir. Bu hem devrimci sınıf politikalarını kitle hareketine taşımak açısından böyle olmuştur, hem de bizzati direnişi yönlendirmek ve yönetmek bakımından.

Hareketin kitleselliği ve yaygınlığı karşısında yaşanan darlık, devrimci müdahalenin etkisini de doğal olarak sınırlamıştır. Merkezi alanlara müdahale ederken yerellerde yeterince var olamamak ya da tam tersi bir durumla karşılaşmak, içerisinde bulunduğumuz darlığın bir sonucudur. Komünistler hızla bu sorunu geride bırakmak, "darlığı kırmayı" devrime hazırlığın temel sorumluluk alanlarından birisi olarak ele almak zorundadır. Zira Türkiye toplumu yeni kitle hareketlerine, barikat savaşlarına ve devrimci

kalkışmalara gebedir. Parti bu süreçleri göğüsleyecek bir büyümeyi hızla başarmak, ideolojik-politik olduğu kadar pratik planda da kitlelerin devrimci isyanına önderlik edecek bir kapasiteye ulaşabilmek durumundadır. Darlığı kırmak, her şeyden önce bu nedenle ertelenemez bir ihtiyaçtır.

Kitle hareketi, politik açıklık ve devrimci inisiyatif

Kitle hareketine önderlik pratiğinin önemli halkalarından birisi de devrimci inisiyatiftir. Zira inisiyatif pratik açıdan tayin edicidir, yeri geldiğinde çatışmanın sonuçlarını belirleyebilir.

Haziran Direnişi bunun sayısız örnekleriyle doludur. Hareketin en hassas süreçlerinde alınan bir karar ya da pratik bir müdahale kitle hareketinin gelişimi üzerinde belirleyici olabilmiştir.

Devrimci inisiyatif her şeyden önce politik planda açıklık taşımayı gerektirir. İnisiyatifi ele almak için hareketin tablosu, seyri, güçler dengesi ve yönelimleri üzerinden kafaların açık olması gerekir. Nerde nasıl bir hamle yapılacağı, nerede esneklik gösterileceği ya da nerede katı bir tutum alınacağı, direnişin o canlı özünü yakalamakla mümkün olacaktır. Bu nedenle komünistler, devrimci önderlik misyonunu hayata geçirmek için, gelişen kitle hareketini döne döne incelemek, politik sonuçlar ve görevler çıkarmak durumundadır.

Bunu başarmanın yolu öncelikle kitleler içerisinde güçlü ve yaygın mevzilere sahip olmaktan geçmektedir. Bu nedenle hareketin nabzının attığı her herde olabilmek gerekmektedir.

Etkili ve bütünlüklü bir inisiyatif geliştirmek açısından bir başka önemli alan parti yayınlarıdır. Parti yayınları direniş mevzileri üzerinden düzenli olarak beslenmeli, belirlenen politikalar hızla ve etkili bir şekilde yayınlar aracılığıyla kitlelere maledilebilmelidir.

Devrimci önderlik üzerinden çerçevesini çizdiğimiz bu görevleri yerine getirebilmek açısından her zamankinden daha fazla imkanlara sahibiz. Komünistler bu imkanları etkin bir şekilde değerlendirmeli, kitlelerin devrimci isyanlarına ve güçlü fırtınalara yönelik hazırlıklarına hız vermelidirler.

Haziran Direnişi üzerine...

(Baştarafı s.26'da)
mekanizma olmadığı için bugün için iş onlara düşmektedir.

Forumlar üzerine...

Hareket giderek geri çekilmekte, pasif biçimler kazanarak sürmektedir. Bugün öne çıkan yönü belli semtlerde düzenlenen forumlardır. Bu forumlar her alanda farklı özellikler taşımaktadır. İstanbul'da bugün öne çıkan forumlardan ikisi Kadıköy ve Beşiktaş'taki forumlardır. Bunun dışında birçok yerde forumlar örgütlenmekte ancak bu forumlar gerek bileşimi gerekse sürekliği bakımından giderek zayıflamaktadır. Bazı alanlarda toplam kitleyi kucaklamaktan öte daha çok o alanda etkin güç kim ise onların örgütlediği dar forumlar olarak kalmaktadır.

Sınıf devrimcileri bulundukları alanlarda forumlara etkin bir katılım göstermekte, olmayan yerlerde bu forumları bizzat örgütlemek yönünde çaba göstermektedir. Son haftalar sınıf devrimcileri tarafından örgütlenen böyle forumlar var bir dizi alanda. Tabii ayrı forumlar örgütlemekten önce ortak forumların örgütlenmesi öncelikli bir görev. Bu zeminleri korumak gerekiyor. Ancak kimi reformist çevreler ayrı davranmakta, ortaklaştırma yönlü çabaları karşılıksız bırakmaktadır.

Bu forumların da bir yerden sonra etkisini kaybedeceğini görmek gerekir. Kendini üretemeyen ve belli siyasal hedefler doğrultusunda ilerletilemeyen bir hareket kaçınılmaz olarak etkisini yitirip sönümlenmekle yüzyüze kalacaktır. (...)

29 Haziran 2013

Haziran Direnişi üzerine notlar...

(Direnişin sürdüğü günlerde kaleme alınmış bir iç yazışma metnidir...)

Haziran Direnişi Türkiye'de yeni bir döneme işaret eden çok önemli bir toplumsal olaydır. Gelişmelerin bundan sonraki seyri üzerinde belirgin bir etki yapacaktır.

Haziran Direnişi herkesi gerçek bir sınavdan geçirdi. Gerek düzen cephesi gerekse sol hareket cephesinde durum tam olarak bu. Olaylar beklenmedik bir anda, beklenmedik bir çapta, beklenmedik bir yaygınlıkta karşımıza çıktı. Başta düzen cephesi olmak üzere, denebilir ki herkes hazırlıksız ve zamansız yakalandı.

Toplumu anketler ve çeşitli baskı mekanizmaları yoluyla yönetmeye alışanların olayların sarsıcılığı karşısındaki şaşkınlıkları, tedirginlikleri ve korkuları görülmeye değer. Kuşkusuz düzen cephesi bundan gerekli sonuçları çıkaracaktır. Daha olayların sıcaklığı soğumadan bunun gereklerine uygun çalışmaları başlatmış bulunuyor. Hem de hiç zaman kaybetmeden... Zira zaman kaybetmek, gelecekteki benzer gelişmelere bir kez daha hazırlıksız yakalanmak demektir. Bugüne kadar elde ettiklerini yitirme korkusu demektir.

***

Olaylar gelecekte bugünkünden çok daha kapsamlı ve çok daha sarsıcı olacaktır. Dönem değerlendirmelerimiz bir kez daha doğrulanmıştır. Genel süreçlerin ve eğilimlerin dünyanın tüm coğrafyalarında kendi özgünlükleri temelinde yaşanacağı bir kez daha görülmüştür. Bugünkü olayların ortaya çıkardığı dersleri hızla kavramak, gerekli siyasal-örgütsel sonuçları bir an önce çıkarmak gerekmektedir..

Haziran Direnişi'ne tüm siyasal özneler hazırlıksız yakalandı. Bu durum olaylara etkili bir müdahale ve yön vermede siyasal önderlik yoksunluğunu tüm açıklığı ile gösterdi. En temel eksiklik burada ortaya çıktı. Programı, çizgisi, yönü, önderliği olmayan bir hareket, ne kadar büyük ve kitlesel olursa olsun, ne kadar yaygın ve militan olursa olsun uzun soluklu olamaz. Hareket bugün için nispeten durulmuş gibi... İlk andaki ivmesinde bir düşüş var ve belli biçimlerde (pasif olarak) devam ediyor.

Direniş ve sol hareket

Sol ilk anda olaylara tüm bileşenleriyle katılamadı. İlk günün ardından hızlı bir katılım gösterdi ve taraf oldu. Ancak ilerleyen günlerde, özellikle kritik anlarda reformist kesimler geri çekilen tutumlar sergilediler. Özellikle militan çatışmaların sözkonusu olduğu her durumda reformistler hızla geri çekildiler. Bu tutum şaşırtıcı değil. Zira bu güçler gerek düzen karşısındaki konumlanışları gerek izledikleri politika ve pratik bakımından militan bir süreci göğüsleyebilecek ne bir hazırlığa, ne bir ruh haline, ne de buna uygun bir konum ve iddiaya sahipler. Bu olayların açıklığı kavuşturduğu temel gerçeklerden biri de budur. Özellikle önümüzdeki dönemde daha sert çatışmaların yaşanacağı düşünülürse, bunun tayin edici önemi daha iyi anlaşılır. Bu hareketler böyle dönemlerin hareketleri değil. Hareket militan ve çatışmalı bir karakter kazanınca böyleleri hızla geriye çekilerek gerçek rollerini kuşanmaktadırlar. Tarihsel örnekler bunu ayrıca gösteriyor. Bu gerçeğin bilincinde olmalı ve bunun sınıf devrimcilerine yüklediği görevlere daha sıkı sarılmasını bilmeliyiz.

(...)

Direniş ve Kürt hareketi

Kürt hareketinin uzun yıllara yayılan ve büyük bedellere malolan mücadelesinin sınırları belli. Sorunu gündeme soktular ancak sorunun çözümünü bir türlü başaramadılar. Zira bu sorunun çözümü kendilerinden öte bir kapsama ve niteliğe sahip. Haziran Direnişi bunu tüm açıklığı ile gösterdi. Otuz yılda başarılamayan otuz günde "başarıldı" denebilir. Sorunun gerçek çözüm yolunu gösterdi bu olaylar.

Kürt hareketi bundan ne kadar doğru sonuçlar çıkaracak henüz belli değil. Olaylar karşısındaki tutarsız duruşlarına bakılırsa çıkaracak gibi değiller. Boş beklentilerle birileri onları oyalamaya devam ediyor hala. Bunun boş bir beklenti olduğu önümüzdeki günlerde yaşanacak gelişmelerle birlikte daha açık görülecektir. Aslında görünen o ki, çok beklemeyecekler. Son Lice saldırısı ve başka bazı gelişmeler "çözüm" beklentisinin temelsizliğini gözler önüne sermektedir. Aslında Kürt hareketi de giderek bunu daha iyi görmeye başlayacak ancak şimdilik "iyimserliklerini" korumak istiyorlar. Bakalım bu ne kadar sürecek, yaşayıp göreceğiz.

Haziran Direnişi Kürt emekçi kitleleri ile sosyal mücadele zemininde buluşabilmenin önemini ortaya koymuştur. En önemli kazanımlardan biri, olayların sağladığı bu açıklıktır.

Kürt hareketi olayları baştan boş gözlerle izledi, bir yerden sonra zımni bir destek verdi ancak gerçek anlamda işin içine girmedi. Artık dışında kalamayacağını gördüğü bir aşamada ise belli bir katılım gösterdi. Ancak kendi güçlerini tümüyle harekete geçirmedi. Bunu hakim olduğu yerlerde hiç yapmadı denebilir. Batıda da sınırlı bir biçimde yaptı. Belki de saflarındaki genç ve emekçi kesimlerin katılımını engelleyemediği için bunu yapmak zorunda kaldı.

Kürt hareketi cephesinde ayrı tutumlar sergilendi. Bunu doğal saymak gerekir. Zira bugüne kadar ulusal eksende ortak bir tutum sergilemiş olan hareket, böyle bir gelişme karşısında ortak tutumunu koruyamazdı. Özellikle Kürt emekçileri ve gençleri bakımından...

Haziran Direnişi HDK gerçeğinin ne olduğuna da açıklık getirdi. HDK ekseninde bir araya gelmiş reformist sol güçlerin direniş karşısındaki tutum ve pratikleri üzerinden... HDK bünyesindeki reformist sol güçler başlangıçta Kürt hareketinin direniş karşısındaki tereddütlü ve beklemeci tutumu nedeniyle bir bunalımla yüzyüze kaldılar. HDK'yi solun birleştirici zemini olarak tanımlayanların nasıl kaygan bir zeminde durdukları çarpıcı bir biçimde görüldü. Kuyrukçuluk ve arkadan sürüklenmenin kaçınılmaz sonuçları yaşandı.

Direniş, sınıf ve sendikal bürokrasi

Hareket belli politik semtlerde yaygın kitle eylemlerine sahne oldu. Ancak bazı işçi ve emekçi semtleri için bunu söylemek mümkün değil. Bu genel bir durum ifade etmiyor ancak dikkat çekmek için işaret etmiş bulunuyoruz. Kuşkusuz bu alanlarda da eylemler ve gösteriler gerçekleşti ancak başka bazı politik semtlere ve merkezlere göre daha zayıf oldu denebilir. Bu veriden kesin bir sonuç çıkarmak mümkün değil. Belki de şu söylenebilir, gericilik belli bölgelerde işçi sınıfı ve emekçiler içinde etkin bir güç.

Haziran Direnişi'ndeki en temel zayıflık alanı, sınıf kitlelerinin direnişe örgütlü devrimci bir sınıf olarak katılamamasının yarattığı temel zaafiyettir. Sınıf kitleleri kuşkusuz bireyler olarak direnişe etkin bir biçimde katıldılar ancak bu katılım örgütlü sınıf kimliği ile gerçekleşmiş değil. Tüm gelişmeler işçi sınıfının örgütlü bir sınıf olarak direnişe katılamamasının açığa çıkardığı zaafiyetin hareketin geleceği bakımından taşıdığı tehlikelere işaret etmektedir. İşçi sınıfının merkezinde durmadığı hiçbir gelişmenin sermaye düzeni için esaslı bir tehlike oluşturmadığı gerçeğidir bu.

Haziran Direnişi sınıfı cendere içine alan bir sendikal bürokrasi gerçeğini de tüm çıplaklığı ile ortaya sermiştir. Sendikalar bu gelişmeler karşısında tam anlamıyla sınıfta

kalmışlardır. 4-5 Haziran genel eylemleri bunu ayrıca göstermiştir. Hiçbir güce sahip değiller. Yıllardır sınıf adına konuşan, sınıf ve emekçi hareketinin önderi pozisyonunda hareket edenlerin, bu olaylarla birlikte bir hiç oldukları açığa çıkmıştır. En büyük işçi ve kamu emekçileri konfederasyonlarının altlarının nasıl da boş olduğu, kritik durumlarda nasıl da yan çizdikleri, hareketi geri çekmek için nasıl da kıvrandıkları bir kez daha görülmüştür.

Yıllardır devrimci güçlerin büyük bedeller ödeyerek yarattığı değerler ve kazanımlar üzerinde tepinen bu bürokratlar takımı artık defedilmelidir. Bedelini devrimciler öderken bu bürokratlar yıllarca sefasını sürdüler. 1 Mayıs ve benzeri süreçler bunu ayrıca gösterdi. Metaldeki satış sözleşmesine imza atanlar da böyleleridir. Fırsat bu fırsat diyerek çete dediklerinin kopyasına imzayı çakmışlardır. Kendi aldıkları genel eylem kararlarına uymayan, bunu işyerlerinde uygulatmayanlar da bunlardır. Bunların gerçek yüzünü en etkili biçimde teşhir etmenin tam zamanıdır.

Haziran Direnişi ve Taksim Dayanışması

Olayların seyri ile birlikte direnişin merkezi konumuna yerleşen Taksim Dayanışması'nın yaklaşık iki yıllık bir geçmişi var. AKP'nin "kentsel dönüşüm" ve ranta dayalı politika ve uygulamalarına karşı oluşturulmuş bir mücadele zemini. İçinde meslek örgütleri, çevreci ve bağımsız güçler, tek tek bireyler yer alıyordu başlangıçta. Olaylarla birlikte tüm siyasal özneler de hızla bu oluşuma dahil oldular. Böylece çok geniş bir bileşen haline geldi ve giderek direniş merkezi olarak öne çıktı. Bununla birlikte ön süreçlerinden dolayı kendi içinde bir işleyiş oturtmuş durumda. Kararlarını tüm bileşenlerinin katıldığı toplantılar çerçevesinde alıyor. Ancak, açık tartışmalara dayalı bir işleyiş olsa bile, meslek örgütleri ile reformist çevrelerin içli-dışlı olmasının getirdiği farklı bir süreç işletiliyor.

Özellikle Tayyip Erdoğan ile yapılan görüşmede bu ortaya çıktı. Taksim Dayanışma heyeti görüşmenin ardından çıkışta sanki sorunun çözümü konusunda bir hava oluşmuş gibi bir açıklama yaptı. Oysa sonrasında ortaya çıktı ki, Tayyip resti çekmiş ve masayı terk etmişti. Çok kaba ve kabul edilemez tutumlar sergilemişti. Taksim Dayanışma heyetine hareketler ve tehditler yağdırmıştı. Hal böyleyken heyet sözcüleri kamuoyuna başka mesajler verdiler. Gerçeği tüm platform bileşenlerinden ve kamuoyundan ilk anda gizlediler. Arkasından hızla Gezi'yi terk etmek üzere hazırlıklara başladılar. Bu konuda aslında ilk sinyali daha önce vermişlerdi. Önce Sırrı Süreyya, ardından Levent Tüzel katıldıkları TV programlarında gelinen yerde Gezi'deki direnişe "tamam" demişlerdi. Tayyip Erdoğan ile yapılan görüşme birilerinin gözünü fena korkutmuştu. Başta heyetteki meslek örgütleri temsilcileri, ardından reformist çevreler (HDK bileşenleri, EMEP, TKP, ÖDP) olmak üzere bir dizi çevre... Bu gerici ve direniş kırıcı tutuma karşı başta sınıf devrimcileri olmak üzere birkaç devrimci çevre kararlı bir tutum ortaya koydu.

Gezi direnişine ilişkin yapılan toplantıda genel eğilimleri direnişin bitirilmesi yönünde olmuştur. Zaten birileri hızla bunu pratik olarak yerine getirmiştir. Çadırlarını, bayrak ve flamalarını toplayarak alanı terk etmeye hazırlanmışlardır. Ancak Gezi'de direnen insanlar buna büyük bir tepki göstermişlerdir. Bu tepki ve öfke hali toplantıya anında yansıtılmıştır. Bunun üzerine son kararın gerçekleştirilecek forumlar tarafından verilmesi kararlaştırılmıştır. Gerçekleştirilen 7 forumun ortak kararı direnişin devam ettirilmesi yönündedir. Ortaya konulan bu kararlı tutum karşısında Taksim Dayanışması "direnişe devam" kararı vermek zorunda kalmıştır. Burada şunu gözden kaçırmamak gerekir. Taksim Dayanışması'nın belli bileşenleri çadırlarını teke indirip alanı yine de terk etmişlerdir. Ortaya çıkan bu görüntü devlet güçlerine saldırı için güç vermiştir. Bu tabloyu gören devlet güçleri gerekli mesajı alarak saldırıyı başlatmıştır. Sonrası gözler önündedir.

Bugün görünürde direnişin merkezi Taksim Dayanışması'dır. Ancak bu zemin ortaya çıkan kitle hareketine önderlik edebilecek iddiaya, kararlılığa ve kuvvete sahip değildir. Başka bir

(Devamı s.23'de)

Yenilenme üzerine

R. Defne

Gezi direnişi sonrasındaki değerlendirmelerin çoğunda "artık hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağı" üzerinde ortaklaşılmaktadır. Kitle hareketindeki bu çıkış, harekete katılanlarda önemli bir değişim yaratmış, bir kez daha pratik deneyimin gücü görülmüştür. Kendiliğinden gelişen bu sürecin, bundan sonrası için yarattığı imkanlar ile düzeni değiştime iddiasında bulunan devrimcilere yüklediği görevler ortadadır.

Direnişin devrim davasına hizmet etmesi açısından özellikle biz komünistleri bekleyen görev ve sorumluluklar açıktır. Bunları yerine getirebilmek içinse "ihtiyaca" yanıt vermek gerekmektedir. Bundan dolayı, daha iradi bir şekilde kendimize, süreçlere müdahale edebilmeliyiz. Bu anlamda yenilenmeliyiz.

Şimdiye kadar 12 Eylül'ün de etkisiyle emekçilerin ve gençliğin sokağa çıkışı pek de umulan gibi olmamakta, verilen onca emeğe karşın kitlesellik sorunu çözülememekteydi. Oysa bu direniş sürecinde binlerce insanla birlikte olma ve yeri geldiğinde yönlendirme imkanı elde edildi. Beklemediğimiz, hazırlıksız olduğumuz çoğu durumla da karşılaştık. Tüm bunlar bundan sonrası süreçlerde ivmeyi yükseltmek ve hazırlık sorununu çözmek için bir fırsata dönüşmelidir. Misyonumuzun bilincinde olarak kendimizi kitlelerin sokağa çıkmasına ve yönlendirmeye hazırlamamız gerekmektedir. Eksikliklerimizi aşarak bu hazırlığı yapabiliriz ancak. Bunun için de özeleştirel bir şekilde bu süreçteki durumumuza yakından bakmalı, doğru sonuçlar çıkartmalıyız.

Örneğin direnişe yön vermedeki eksiklikler neydi? Bildik yöntemler ne kadar işe yarıyordu? Kitlelerle diyaloğumuz ya da sosyalist propagandamız ne ölçüde işlevsel oldu? Bu kitlesellik içinde ne kadar insan kazanabildik? vb...

Hareketin yükseldiği dönemlerde pratik içinde değişimin daha hızlı olduğunu biliyoruz. Önceden yapılamayanlar ya da yaşanan zorlanmalar böylesi süreçler içinde daha kolay aşılabiliyor. Ancak devrim davası adına gerçek dönüşüm için bir öncü gerekir. Politik açıklık sağlayacak, harekete yön verecek, talepleri ileriye taşıyacak ve hareketi sürükleyecek bir parti. Partinin yol gösterici politikalarını, şiarlarını taşımak partililerin işidir. İşte her devrimci tam bir açıklıkla şu sorulara yanıt vermelidir: Ben ne kadar hazırdım? Yeterli miydim? Sorun sadece barikatta çatışmakla ve eylemlerle sınırlı olmadığına göre, bu sorular cevap beklemektedir. Soruları daha ayrıntılandırabiliriz.

Her devrimci önce kendi yetersizliklerini görmelidir. Direnişin temposuna ne kadar ayak uydurabildik? Kitlelerin pratiğinin önünde olabildik mi? Ne kadar iyi bir ajitatör ya da propagandacıyız? Ya da direnişe yön vermede ne kadar politika yapabilme becerisine sahibiz. Reflekslerimiz ne ölçüde isabetli? Yaratıcı yöntemler konusunda ne kadar zenginiz?

Kuşkusuz yetersizliklerimizi aşmak bir süreç sorunudur. Ama böylesi süreçlerde hangi konuda iyiysek ya da hangi noktada eksiksek o konuda yoğunlaşabilir, böylece devrimci çalışmada varolan boşluğu doldurabiliriz. Her devrimcinin kollektifin içinde bu şekilde uyum içinde çalışmasıyla parti kitlelere önderlik edebilir. Hiçbir özelliğe sahip olmamakla herşeye sahipmiş gibi davranmak özünde aynı sonuçtur. O nedenle böylesi süreçler kendimizi sınadığımız imkanlar sunar. Kendimizi tanımak için böylesi süreçlerdeki performansımızı, yeteneklerimizi, öne çıkan yönlerimizi bilmek, bizlere davaya ne ölçüde ve nasıl katkıda bulunacağımız konsunda fikir verir. Kuşkusuz yönetici kadrolar bunu daha iyi görmeli ve doğru insanı doğru yerde konumlandırabilmelidir.

Hep vurguladığımız gibi, böylesi hareketli süreçler arınmanın, eskinin alışkanlıklarından kurtulmanın imkanlarını sunar. Aynı şekilde taktik politkaların, yol ve yöntemlerin de sınandığı anlardır. Şimdiye kadar yaşadığımız zorlanmaların, başarısızlıkların üzerine gidecek gücü ve motivasyonu yeterince vermektedir Haziran direnişi süreci. İşçi ve emekçilerin sokaklara çıkabildiğine tanık olmak umutları tazelemiş ve görevlere sıkı sıkıya sarılmanın, bir an bile yitirmemenin önemini bir kez daha kavratmıştır. O nedenledir ki, pek çok deneyim biriktirmiş, gözlemler edinmişizdir. Bunların tümü kendimizi yenilemenin ve önümüzdeki yeni süreçlere hazırlanmanın ipuçlarını taşır. Hiçbir şeyin tekrarı olmaz kuşkusuz. Ama yaşanmışlıklardan çıkartılan doğru sonuçlar yeni bir düzeyde karşılaştığımız durumlarda deneyim olarak iş gördükleri için, bu süreci özümsemek oldukça önemlidir.

Diğer bir nokta, faaliyet yürüttüğümüz çevremizi ve ilişkileri de bu süreçte daha iyi tanıma imkanı bulmuş olmamızdır. Şimdiye kadar gittiğimiz ilişkilerin ve onlara "verdiklerimizin" karşılığı ne oldu sorusu da önemlidir. Zira işyerinde, semtte veya okulda ilgilendiğimiz, yayın verdiğimiz insanların bu süreçte nasıl bir pratik izledikleri aslında bizimle de ilgisi olan önemli bir konudur. İlişkilerimizi politikleştirmedeki başarının da bir göstergesidir. Ne kadar başarılı olduğumuz ya da olamadığımız konusunda bizi kesen yönler etraflıca gözden geçirilmelidir. İlk olarak kendimizi bu sınamadan geçirmeli, ikinci olarak bu çevre ilişkilerinin durumunu. Zira böylesi hareketli süreçlerde bu pratiğin içinde yer almamanın, bilip de yapmamanın çok da anlaşılır bir yanı yoktur. Bir devrimci olarak zamanı ve enerjimizi daha isabetli tercihlere harcamamız gerekmektedir.

İnsanları pratik içinde tanıyarak onlara görev vermek ya da birşey istemek örgütsel çalışmamızı her yönüyle olumlu etkileyecektir. Ya da böylesi süreçlerde kazanılan güçlerle yol yürümek önemli avantajlar sağlayacaktır.

Gezi direnişinin deneyimleri kitle çalışmamız açısından oldukça önemlidir. Burada kısmen değindiğimiz ama bu sürece katılan her devrimcinin bundan daha fazla deneyim biriktirdiği muhakkaktır. Bu deneyimleri doğru özümsemek, örgütlenme çalışmalarımız açısından önemli mesafeler katettirecektir. Bu nedenle böylesi süreçlerden her yönüyle yenilenerek çıkmalı ve yeni süreçlere hazırlanmalıyız. Artık hiçbir şey eskisi gibi olmamalı!

Partiyi sınıf içinde...

(Baştarafı s.29'da)

politikalar ekseninde sistematik bir çalışmayı sınıfa taşımalıyız. Halk direnişinin yarattığı politizasyon ortamından yararlanarak sınıfa gitmeliyiz. Haziran Direnişi'nin yoğun eylemlilik sürecine örgütlü zeminler üzerinden olmasa da azımsanmayacak sayıda işçinin katıldığını biliyoruz. Onlar da herkes gibi eylemden öğrendiler. Artık fabrikalarda sorunlara karşı daha duyarlı bir işçi kitlesi ile karşılaşacağımızı bilmeliyiz. Ayrıca sınıfa yönelik çok yönlü saldırıların dipten dibe öfkeyi mayalandığından kuşku duymamalıyız. Bunun belirtilerini gerek TİS süreçlerinden gerekse de sendikalaşma eğilimleri üzerinden görmek mümkün. Bu duyarlılığı örgütlemek, kendi talepleri ekseninde sınıfı eyleme sürüklemek, politik bilincini geliştirerek parti ile örgütlü birliğini güçlendirmek için artık daha uygun koşullara sahibiz. Sınıfın güncel taleplerini elbette önemsemeli ama aynı zamanda sosyalizm propagandasını öne çıkararak kapitalist düzeni bir bütün olarak hedef tahtasına çakan bir hat izlemeliyiz.

Partimizin ifade ettiği gibi, *önümüzde uzanan ve giderek de yakınlaşmakta olan yeni tarihi döneme devrimci bir hazırlık için"* "Parti, sınıf, devrim!" şiarının rehberliğinde inatla ve ısrarla sınıfa giderek, işçi sınıfını yarının büyük kavgalarına hazırlamalıyız.

Devrime hazırlanmak için...

Partiyi sınıf içinde güçlendirelim!

B. İnanç

31 Mayıs'ta başlayan ve hızla ülkenin dört bir yanına yayılan halk direnişi, "Devrime hazırlanıyoruz" şiarını daha güçlü bir biçimde yükseltmenin ve elbette buna uygun bir pratik hazırlığın ne kadar yakıcı bir ihtiyaç olduğunu ortaya koydu. Aynı zamanda bunu bütünleyen "Parti, sınıf, devrim" şiarında ifadesini devrimci parti ve devrimci sınıf ihtiyacını da...

Biz komünistler için, ortaya çıkan bu sosyal patlamanın zamanlaması haricinde şaşırtıcı bir yan yok. Partimizin özellikle son yıllarda yaptığı değerlendirmeler, ileri sürdüğü şiarlar ve önüne koyduğu görevler, büyük fırtınalara hazırlanan bir partinin bilinç açıklığının ifadesidir. Parti kongreleri üzerinden yapılan tartışmalar, çıkarılan sonuçlar ve saptanan görevler bunu yeterli açıklıkta ortaya koymaktadır. Tam da bu noktada partiyi kendi çizgisi temelinde sınıf zemininde öngördüğü süreçlere hazırlamak görevi çok daha yakıcı bir ihtiyaç olarak duruyor önümüzde. Haziran Direnişi'nin ardından değişen koşulları en iyi bir biçimde değerlendirmeli, hedeflerimizi büyütmeli, adımlarımızı hızlandırmalı ve sürecin hakkını verecek bir faaliyet kapasitesi ortaya koyarak partimizi hızla öne çıkarmalıyız.

Bunun başarılabilmesi, kitlelere önderlik iddiasının karşılık bulabilmesi ise sınıf ile kurulan bağların düzeyine bağlıdır. Haziran Direnişi, işçi sınıfının sürece örgütlü sınıf kimliği ile katılamamasının yarattığı açmazı bir kez daha görmemizi sağlamıştır. Halk hareketinin en temel zayıflığı bu olmuştur. Alınan grev kararları durumu değiştirememiş, sınıf cephesinden yaşanan boşluk eylem süreci boyunca sürmüştür. Bu zayıflığın temel nedeni Türkiye işçi sınıfının bilinç ve örgütlülük düzeyinin geriliğidir. İşçi sınıfının sürece dahil olarak devrimci önderlik rolünü oynayabilmesi, bu doğrultuda alınacak mesafeye bağlıdır.

Mısır ve Tunus'ta yaşanan halk ayaklanmaları vesilesiyle yapılan değerlendirmede sınıfın devrimci önderlik rolünü nasıl oynayabileceği şöyle ifade edilmektedir:

"Kuşkusuz işçi sınıfının bu türden toplumsal hareketlerde oynayabileceği tayin edici rol çok karmaşık etkenlere bağlıdır. Fakat bu rolün temelde işçi hareketinin bağımsız devrimci politik ve örgütsel gelişimde aldığı mesafe ile sıkı sıkıya bağlantılı olduğunu biliyoruz. Bu da devrimci bir sınıf partisinin devrime etkin bir hazırlığının, her şeyden önce sınıf hareketinin bağımsız politik ve örgütsel gelişiminde aldığı mesafe ile ölçülebileceği anlamına gelir. Partimizin III. Kongresi ile birlikte özellikle öne çıkardığı 'Parti, sınıf, devrim!' şiarı, ki kongre bildirisinin başlığıdır da aynı zamanda, buradaki kopmaz ve tayin edici bütünlüğü en özlü biçimde dile getirmektedir. Partinin sınıfla örgütlü birliğinin düzeyi ile devrimini kaderi birbirine sıkı sıkıya bağlıdır." ***(Ortadoğu'da Halk Hareketleri/Tunus-Mısır Dersleri, H. Fırat)***

Devrimin kaderinin partinin işçi sınıfı ile örgütlü birliğinin düzeyi ile sıkı sıkıya bağlı olduğunu vurguladığımız yerde biz komünistlere düşen temel görev "Parti, sınıf, devrim!" şiarına uygun bir hatta çalışmamızı derinleştirmektir.

Olağan dönemlerin rutin çalışma düzeni ve alışkanlıklarını bir kenara bırakacak bir dönemin içinde olduğumuzun bilinciyle hareket etmeli, disiplinli, enerjik ve somut

(Devamı s.28'de)

İnisiyatifli davranma sorunu

31 Mayıs'ta Taksim'de başlayan direniş Türkiye için yeni bir dönemi başlattı. Artık bu aşamadan sonra hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağı kesin. Gezi Parkı'nda gerçekleşen çadırlı direniş dönemi ise Türkiye devrim tarihi açısından önemli bir deneyim bırakmış oldu.

Komünistler olarak çadır direnişinin başından itibaren sürecin içerisinde yer aldık ve farklı araçlarla sürece müdahale etmeye çalıştık. Partinin bunalımlar, savaşlar ve devrimler" dönemi olarak tanımladığı dönemin coğrafyamızda da "devrimler" dönemini mayaladığını bu süreçte çok daha açık bir şekilde görmüş olduk. Bir "halk ayaklanması" olarak işçi sınıfına dayanmasa da başta gençler olmak üzere çok geniş kesimleri mücadele içerisine çeken bu başkaldırı bizlere büyük bir coşku verdi. Ayrıca bu süreç, partinin ortaya koyduğu "devrime hazırlanıyoruz" şiarının, kadrolarımız başta olmak üzere tüm güçlerimiz açısından ne kadar karşılık gördüğünün sınanmasını da sağlamış oldu. Bu sınama sırasında pek çok artı yanımızla birlikte eksiklerimizi de gördük.

Artı yanlarımızı bir kenara koyup eksiklerimizin üzerine gidersek, göze çarpan zaaflı yönlerimizden biri inisiyatifli davranma alanındadır. Böylesi hareketli bir süreçte çevremizdeki tüm güçleri harekete geçirip, onların inisiyatiflerini açığa çıkarmamız gerekirken, bu inisiyatifsizliği kimi kadrolarımız da yaşayabildi.

Böylesi "olağanüstü" bir süreçte sürece müdahale etmekten sadece bir görev gibi bildiri-gazete dağıtmanın anlaşılması, bunu yaparken dahi kitlelerle yüzyüze gelip tartışmaktan çekinilmesi bu durumun daha net anlaşılması için verilebilecek bir örnek sadece. Zaman zaman kimi kadrolarımız eline megafon almaktan uzak durabilirken, bir çevre ilişkimizin bu konuda daha atak davranması ise, inisiyatif alma konusunda yaşanan sıkıntıyı anlatıyor.

"Normal" süreçlerde inisiyatif sorunu göze çarpmayabilse de böylesi bir süreçte bu zaaf açık bir şekilde gözlemlenebildi. Bunun daha önce böylesi bir deneyim yaşamamış olmakla açıklanamayacağı ortadadır. Başta "bunlardan bir şey olmaz" denilen "apolitik" gençlik olmak üzere geniş kitleler politikleşip, cüret etme cesaretini gösterip, tüm yaratıcılıklarını kullanarak doğal önderler haline gelirken profesyonel devrimci olma iddiasındaki yoldaşlarımızın aynı "cüreti" göstermelerini beklemekten daha doğal bir şey olamaz. Böyle bir inisiyatifin ortaya konmasında yaşanan problemin kendi misyonu yerine getirmek için yeterli çabayı göstermemekle alakalı olduğu ortadadır.

Bizler komünistler olarak kitlelere önderlik etme iddiasını taşıyoruz. Bu iddiaya uygun davranmak ise ancak inisiyatifli davranmakla mümkündür. Önümüzdeki süreçte yaşadığımız tutukluk ve atıllığı üzerimizden atarak kitlelere önderlik iddiasının gereklerini yerine getirmeliyiz. Başta kadrolarımız olmak üzere tüm güçlerimizi bu bakış açısı ile sürece müdahale etmelerini sağlayacak şekilde motive edip yönlendirmeliyiz.

Unutmamalıyız ki, devrime hazırlık çağrısı yapmış bir partinin militanları olarak bu hazırlığı büyütmek için bu zamana kadar sahip olmadığımız olanaklara sahibiz.

I. Işın

demektir.

Burada kastedilen, sorunların yok sayılması veya çözümlerinin kendiliğindenci bir sürece bırakılması değildir elbette. Ortaya çıkışlarının anlaşılır, hatta kimi zaman kaçınılmaz olduğunun farkına varmak ve bu farkındalığı sorunlara çözüm üretmenin kapısını aralayan bir avantaja dönüştürebilmektir. Sağlam temeller üzerine inşa edilen bilinç bunu başarmakta zorlanmayacaktır. Çünkü o, hem önüne çıkan engelleri aşma hem kendi içinde boy veren sorunlara çözüm üretme gücünü ve iradesini de içeren bir bilinç olacaktır.

***

Hem kendisiyle hem de toplumsal koşullarla çatışmayı içeren devrimcileşme süreci sorunsuz ilerlemez. Zira aşılmak istenen yaşam biçimi ile inşa edilmek istenen yaşam biçimi arasındaki açıyı kapatma çabasında zorlanmalar yaşanması anlaşılır bir durumdur. Sürecin ilerleyişi her zaman pürüzsüz gerçekleşmez. Çatışmalı süreçler sorunlar üretmeye elverişlidir. Çatışma yeni sorun alanları üretirken, gelişme ise bu sorunların aşılması ile belirgin bir hal almaya başlar.

Kimi zaman düne ait olandan vazgeçmeden yeniyi kurma eğiliminin öne çıktığı görülür. Geçmiş bilinç ve davranışın izleri bu eğilimi tetikleyebileceği gibi, güncel planda düzenin kişi üzerindeki etkilerinin yankısı olarak da tezahür edebilir. Bir "ara yol" bulma çabası olan bu eğilim, özellikle zorlanma anlarında dışa vurur. Gerçekle yüzleşmeyi erteleme isteğinin yansıması ya da bazı alışkanlıkların aşılmasına ayak diremenin bir ürünü olarak karşımıza çıkan bu eğilim, dönüşüm sürecinin önemli sorun alanlarından biridir.

Bu tür sorunlar kolektifte de kendine özgü bir hal alarak dışa vuracaktır. Dolayısıyla komite veya kolektiflerde tüm bileşenleri etkileyen sorunlara yolaçacaktır. Bu nedenle kolektiflerin de şu veya bu düzeyde sorunlarla karşı karşıya kalmaları şaşırtıcı olmamalıdır. Diyalektik süreç, salt kişiler değil kolektiflerin gelişip yetkinleşmeleri için de kaçınılmazdır.

Sorunlarla devrimci temelde hesaplaşılabildiği zaman, gereksiz tortuları atan kolektif de tek tek bileşenleri de güçlenecektir. O halde ilerleyen süreç, sorunsuz olmasıyla değil, sorunların üstesinden gelme kararlılığıyla belirgindir.

Kişinin hem kendi sürecinin hem bileşeni olduğu kolektifin şu veya bu nedenden dolayı sancılı dönemler yaşaması olağandır. Önemli olan, sancılı süreçlerin, karşımıza dikilen geçmişin bir yansıması olduğunun farkına varmak, onunla devrimci tarzda hesaplaşarak, gelişimin önündeki engelleri yıkabilmektir.

Süreçlerin sorunsuz/sancısız olacağı varsayımıyla hareket etmek, çoğu zaman kişiyi zorluklar karşısında hazırlıksız bırakır. Bu da sancılı dönemlerin daha acıtıcı etkiler yaratmasına yol açar. Hatta kimi zaman devrimcileşme iddiasının zayıflamasına veya terkedilmesine varan sonuçlar da yaratabilir. Bu nedenle sancılı süreçlere hazırlıklı olmak, bu süreçlerden güçlü ve yenilenmiş olarak çıkmayı sağlayacaktır.

***

Bir kolektifin bileşeni olmak, o kolektifteki olası her sorunun da parçası olmak anlamına gelir. Sorun, fiilen şu veya bu bileşenin dışında çıkmış olsa bile, kolektif bilinç, kolektif çalışma bunu gerektirir. Kendini sorunun bir parçası olarak görmeyen bir bileşen, çözüm üzerine de gerektiği gibi kafa yoramayacaktır. Aynı şeyi partinin genel sorunları için de söylemek mümkündür.

Kendini sorunların dışında gören, çoğu zaman çözümü de başkalarından bekler. Oysa her yönüyle kolektifin aktif bir bileşeni, yani öznesi olabilmek, ancak kendini hem sorunun hem çözümün bir parçası olarak hissetmekle ve buna uygun bir pratik tutum içinde olmakla mümkündür. Bu, devrimci dönüşümün sağlıklı ilerlemesini ve kişinin mücadeleye katılım düzeyinin de istikrarlı bir gelişim izlemesini sağlayacaktır.

Devrimcileşme sürecinde sorunlar ve tutumlar

Değişme değiştirme, yenilenme yeni olanı yaratma istek ve iddiasının dışavurumu olan devrim ve sosyalizm mücadelesine katılma tercihi, bir süreci bitirme eğilimi olduğu kadar bir başlangıcı göze almaktır aynı zamanda.

Her yeni başlangıç gibi, devrimci yaşama adım atmak da kişiyi hem coşkulu duygulara hem kaygı ve şüphelere sürükleyebilir. Hayatın kendisi gibi ve onun bir kesiti olarak, karmaşık olduğu kadar yalın da olan diyalektik bir süreçtir bu.

Bu süreç, hem bir kopuş hem bir tutunuş çabasıdır. Bu yönüyle emek, disiplin, irade ve ısrar gerektirir. Bu çaba, bir yıkış ve inşa ediş olmakla birlikte, içererek aşma isteğidir de. Sistemin dayattığı sığlaştırıcı darlığı yıkarak yeni ufuklara açılma eğiliminin belirginleştiği bu dönemde, yerelde filiz veren bilinç ulusala uzanır, bu sınırlarda durmayıp evrensele açılır.

Devrimcileşme süreci, aşmayı içerdiği için biraz netameli, yeniye gebe olduğu için de sancılıdır. Bu süreç, geri düşünce, korku ve önyargılardan kurtulmanın kapılarını açtığı için rahatlatıcı, düşüncede ise özgürleştiricidir. Ancak bilinçte özgürleşmenin kişiye sorumluluklar yüklemesinden dolayı, bazı vazgeçişleri de kaçınılmaz olarak içerir. Çünkü, zorunluluklar çağında (ki en genel ifadeyle devrimcilik, özgürlükler çağına ulaşma mücadelesinden başka bir şey değildir) yaşayan kişilerin tercihlerini, çoğu zaman vazgeçişler tamamlar. Yaşam, kimi zaman içiçe geçen tercihler ile vazgeçişlerin belirgin olduğu bir süreçtir.

Marksist dünya görüşünü içselleştirerek kavrama ve pratik yaşamı buna göre yeniden kurma sürecinde zorunlu olanın farkına vararak bilinçte özgürleşmek, eylemde özerkleşmenin koşullarını da hazırlar. Bilinçli bir tercihle yeni bir yaşam kurma çabası, devrim ve sosyalizm mücadelesinde yer alışın belirgin bir hal alması olarak tanımlanabilir. Bu, kapitalizmin "amaçsızlık içinde hiçleşme" dayatmasının aktif bir reddidir aynı zamanda.

***

Devrimcileşme sürecinde birbirine zıt iki dünya görüşünün, farklı iki yaşam tarzının çatışması, son derece somuttur. Geçmişe ait bilincin kalıntıları ile inşa sürecinde olan yeni bilincin çatışmasını, hemen her kritik noktada sezmek mümkündür. Her gelişme içinde bu çatışmayı barındırır. Zira gelişim tam da bu çatışma üzerinden yaşanır. Çatışmanın olmadığı yerde gelişmeden söz edilemez.

Düne ait olan ile mücadelenin/çatışmalı bir sürecin içinde inşa edilen bilinç, sağlam temellere kavuşmuş demektir. Bu sürecin belli evrelerinde bazı sorunların yaşanması olasıdır. Şu veya bu sorunu içermekle birlikte, kararlı bir şekilde ve elbette pratikle içiçe ileriye doğru adımlar atabilen kişinin devrimcileşme süreci sağlıklı bir seyir izliyor

(Devamı s.31'de)